

wordt gevraagd om mee te denken op de onderwerpen communicatie en processen. Er zullen duidelijke afspraken gemaakt worden over de verwachte betrokkenheid en doorlooptijd. Nadat de regeling van start is gegaan, zal bepaald worden of er nog behoefte is aan het voorzetten van het panel dan wel met een andere focus.

Verder is het de intentie om het kwalitatieve onderzoek te gebruiken en te verrijken met kwantitatief onderzoek naar behoefte. Allereerst zal dan ook de opgehaalde behoeften en inzichten getoetst worden met een grotere groep ex-partners. De input kan vervolgens weer gebruikt worden voor een integrale communicatiestrategie.

Bijdragen onderzoek

Het voorgestelde onderzoek zal bijdragen aan de uitvoering van de regeling, het monitoren van de perceptie en tevredenheid van de gedupeerde ex-partners en aan een zorgvuldige communicatie richting deze doelgroep.

Budgettaire dekking

De kosten van het onderzoek kunnen binnen de begroting van art. 13 worden gefinancierd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

AJ 15-10-2022
bespreken

18/10/15.45

AJ zie p. 5
18-10-2022

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Programma DG
Herstelbeleid

Persoonsgegevens

nota

Beslisnota overleden gedupeerden - nadere uitwerking

Datum

5 oktober 2022

Notanummer

2022-0000245933

Bijlagen

1. Afhandeling aanvragen en toedeling volgens het erfrecht

Aanleiding

In de aanbiedingsbrief bij de Wet Hersteloperatie Toeslagen is aangekondigd dat de mogelijkheden onderzocht worden om beleid op te nemen ten aanzien van de situatie waarin gedupeerden al zijn overleden. Eerder bent u over de achtergronden van deze kwestie geïnformeerd en is aan u gevraagd goedkeuring te geven aan het verder uitwerken van een oplossing voor dit vraagstuk. In onderhavige nota wordt u nader geïnformeerd over de richting. U wordt verzocht hierover een beslissing te nemen.

Beslispunten

- Stemt u in met uitbreiding van de werkingssfeer van alleen de KOT-regelingen en alleen als de aanvraag nog in behandeling is door ook aan overleden aanvragers een toewijzing te laten plaatsvinden?
 - Daarmee wordt voorzien in voortzetting van de behandeling van een ingediende aanvraag van aanvragers die na de aanvraag maar vóór de beschikking zijn overleden (categorie B), zulks ten behoeve van de erfgenamen.
- Gaat u ermee akkoord om de regeling als volgt vorm te geven:
 - uitbreiding van de werkingssfeer naar erfgenamen door deze het recht te geven te verzoeken de behandeling van de aanvraag van de overleden aanvrager voort te zetten;
 - zij kunnen aanspraak maken op de verdere afhandeling van de aanvraag, hetgeen bij een positief besluit leidt tot een toewijzing aan de nalatenschap;
 - de verdeling van de toewijzing geschiedt volgens de regels van het erfrecht.

Een en ander onder voorbehoud van een positieve uitkomst van een uitvoeringstoets.

Kernpunten

Probleem

- Op dit moment zijn er bij UHT en SBN 149 situaties bekend waarin de gedupeerde ouder voor of tijdens het herstelproces bij UHT is komen te overlijden. De besluitvorming omtrent gevallen waar de aanvrager is overleden voordat er een beschikking is verstuurd, wordt in beginsel aangehouden omdat er geen mogelijkheden bestaan binnen de huidige regelgeving.

~~bespreken~~

overzicht van situaties incl. aantallen

- We onderscheiden bij de aanvragen drie categorieën :
 - Categorie A: toegewezen aanvraag voor het moment van overlijden
 - Categorie B: aanvraag in behandeling op het moment van overlijden
 - Categorie C: nog geen aanvraag ingediend.
- In het algemeen geldt bij overheidsvoorzieningen dat de mogelijkheid die een overledene bij leven had om een aanvraag in te dienen **niet overgaat op erfgenamen of andere nabestaanden**. (zie bijlage 1 voor een nadere toelichting).
- In het kader van de hersteloperatie kan uitsluitend de toeslagouder een aanvraag voor herstelregelingen indienen. Het recht op herstel is daarmee voorbehouden aan de aanvrager. Het herstel zelf vindt echter op gezinsniveau plaats, zodat een nieuwe start gemaakt kan worden. Zo wordt onder andere ook de schuldenproblematiek van de huidige toeslagpartner opgelost. Bij het wegvallen van de aanvrager ontbreekt derhalve het directe herstel binnen het gezin. Dat herstel blijft uit en het nadeel daarvan wordt doorgeschoven naar de nabestaanden – aangenomen dat de nalatenschap wordt aanvaard – wanneer die geen beroep op de regelingen zouden kunnen doen.
- In het bijzonder indien de gedupeerde ouder **al een aanvraag heeft ingediend**, leidt dit tot moeilijk uitlegbare situaties. Gedupeerde ouders in deze categorie (B) hebben bij leven een aanvraag ingediend en zijn in de periode van behandeling overleden. De soms lange behandeltijden van de aanvraag kunnen hierbij het verschil hebben gemaakt tussen wel of geen toewijzing aan de gedupeerde, en daarmee indirect aan de nabestaanden. Dit wordt als schrijnend ervaren, waardoor een oplossing voor deze problematiek in de rede ligt. Hiervan is in mindere mate sprake indien er nog helemaal geen aanvraag is gedaan (categorie C).

Wel hebben de voormalig toeslagpartner (onder voorwaarden) en het kind (afhankelijk van de leeftijd) de mogelijkheid aanspraak te maken op de ex-partnerregeling en de kindregeling. Dit is de zogenaamde groep zelfmelders.

Op basis van het gesprek met u op 30 september jl. wordt hieronder beschreven:

- uitles:*
- a) Hoe voor categorie B voorzien kan worden in een regeling die recht op verdere afhandeling van een ingediende aanvraag biedt aan de erfgenamen dan wel de partner en kinderen van de overleden gedupeerde en wat de consequenties daarvan zijn. Hierbij komt ook aan de orde de optie om de begunstigen zelf aan te wijzen of aan te sluiten bij het erfrecht.
 - b) Of het voor overige regelingen ook nodig is om een regeling te maken.

Ad a) – Voor categorie B voorzien in recht op verdere afhandeling van een ingediende aanvraag

- In deze situatie heeft de gedupeerde wel een aanvraag ingediend maar nog geen besluit ontvangen op het moment van overlijden. Een bestuursorgaan zal een aanvraag in zo'n geval normaliter buiten verdere behandeling laten, omdat er dan geen in aanmerking komende aanvrager meer bestaat. De mogelijkheid tot het verder afhandelen van de aanvraag gaat niet over op de erfgenamen.
- De oplossing houdt in dat, bij hoge uitzondering, wordt voorzien in een regeling die **recht op verdere afhandeling van een ingediende aanvraag** biedt ten behoeve van de erfgenamen dan wel de partner en kinderen van aanvragers die na de aanvraag maar vóór de beschikking zijn overleden.
- Deze regeling krijgt vorm via de uitbreiding van de werkingssfeer van KOT-regelingen. Hierbij kan ervoor worden gekozen om:

- o de overledene te blijven aanmerken als aanvrager en de verdeling over te laten aan het erfrecht, óf
- o de begunstigten zelf aan te wijzen en deze een zelfstandig recht toe te kennen dat in de plaats treedt van de toewijzing aan de aanvrager.

Consequenties uitbreiding werkingssfeer categorie B - algemeen

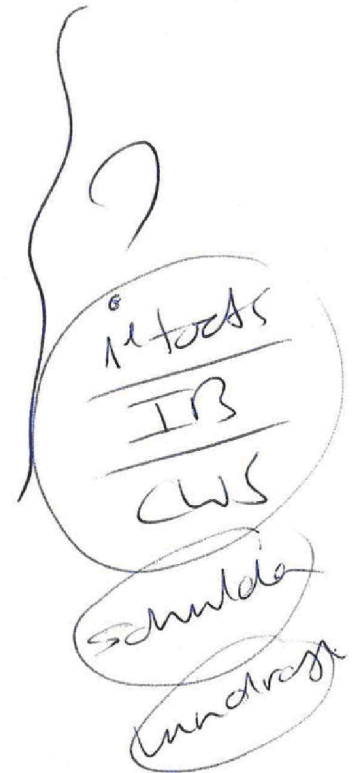
- De erfgenamen van een overleden gedupeerde kunnen geen rechten laten gelden op regelingen waar de overledene voor zijn dood geen aanvraag had ingediend. Dit geldt zowel in de situatie dat de begunstigde wordt aangewezen als in de situatie dat wordt aangesloten bij het erfrecht.
- Voorbeeld: in het geval dat een overledene een aanvraag voor de eerste toets had ingediend, en deze aanvraag alsnog wordt afgehandeld en toegekend, geeft dit recht op uitbetaling van het forfaitaire bedrag. Op KOT-regelingen waarvoor geen aanvraag was ingediend kunnen de erfgenamen, gezinsleden etc. geen aanspraak doen gelden. Erfgenamen kunnen dan geen beroep doen op bijvoorbeeld CWS.
- Het is mogelijk dat een gedupeerde voor één onderdeel van de KOT-regeling in categorie A valt maar voor andere onderdelen in categorie B of C. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat wel integrale behandeling wordt afgehandeld, maar dat er geen kwijtschelding van private schulden volgt. Dit kan voor nabestaanden tot onverwachte uitkomsten leiden. Deze gevolgen zullen helder gecommuniceerd moeten worden met de nabestaanden.

Consequenties aansluiten bij het erfrecht

- U heeft aangegeven de begunstigten bij voorkeur niet zelf aan te wijzen, maar het erfrecht te willen volgen om zo niet te hoeven treden in de keuzes die een gedupeerde zelf heeft gemaakt.
- Het BW bevat een standaardregeling over wie erfgenaam zijn. Normaliter vloeit uit dit systeem voort dat de eventuele partner en kinderen erfgenaam zijn, maar dit is niet vanzelfsprekend:
 - o Het is mogelijk dat de erflater bij testament een andere verdeling van de nalatenschap heeft vastgelegd. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat de partner of kinderen minder of niets ontvangen. Ook kan bijvoorbeeld een liefdadigheidsinstantie zijn aangewezen.
 - o Bij aanvaarding van een erfenis nemen de erfgenamen niet alleen de baten maar ook de schulden over. Het kan zijn dat de schulden groter zijn dan de batens. Erfgenamen kunnen er altijd voor kiezen een erfenis te verwerpen.
 - o In het geval van een partner (X), ontvangen kinderen normaliter niet rechtstreeks een aandeel in de nalatenschap maar een vordering op X ter grootte van hun aandeel. Die vordering wordt pas opeisbaar op het moment van overlijden van X. Deze mag tijdens het leven de gehele erfenis vrijelijk gebruiken en hoeft niet te 'reserveren' om t.z.t. iets na te laten aan de kinderen. Het is dus mogelijk dat er bij het overlijden van X niets meer resteert voor de kinderen.
- Voordeel van de keuze voor het erfrecht is dat de overheid niet treedt in de keuzes die overledene mogelijk bij leven heeft gemaakt.
- Nadeel is dat hierdoor niet altijd de aanspraken naar de meest getroffen personen gaan.

Consequenties zelf aanwijzen begunstigten

- Het is mogelijk te komen tot een regeling die specifiek aangewezen personen (te denken valt aan partner en kinderen) een zelfstandige aanspraak op een

tegemoetkoming te verlenen, waarmee zij in een overeenkomstige situatie worden gebracht als wanneer de benadeelde bij leven een toewijzing zou hebben gekregen. Die aanspraken zouden dan weliswaar gerelateerd zijn aan die welke een overleden aanvrager bij leven zou hebben kunnen doen, maar de complicaties die het erfrecht meebrengt kunnen dan omzeild worden.

- In zo'n regeling kan de omvang van de aanspraak en de kring van gerechtigden exact worden vastgelegd, en kan waar nodig ook ongewenste cumulatie van aanspraken voorkomen worden.
- Voordeel van deze keuze is dat gericht de (waarschijnlijk) meest betrokken personen aangewezen worden. De aanspraak gaat daarbij niet over op liefdadigheidsinstellingen die mogelijk in het testament zijn aangewezen.
- Nadeel is dat zeer precies moet worden omschreven welke partner bedoeld wordt. Ook treedt de overheid hierbij in de keuzes die de overledene zelf heeft gemaakt.
- Nadeel van deze optie is ook de rechtsongelijkheid met categorie A (omdat in die gevallen partner en kinderen mogelijk achter het net hebben gevestigd vanwege schuldeisers en andere erfgenamen).

→ D. P. Willey

Ad b) – Overige regelingen

U heeft aangegeven advies te willen over een handelswijze voor de andere regelingen als de gedupeerde is overleden. Het gaat om de HZK-regeling, ex-partnerregeling en de kindregeling.

HZK-regeling:

Naar schatting zijn 974 mogelijk gedupeerden van de HZK regeling overleden. Voorgesteld wordt om voor de HZK-regeling geen aanvullende regeling voor nabestaanden uit te werken. De HZK regeling wordt ambtshalve uitgevoerd, er zal daarom geen of weinig tijd zitten tussen het moment van aanschrijven en de betaling van de herstelregeling. Daarbij zal het uitblijven van HZK compensatie in de regel tot geen of een lager nadeel leiden van de erfgenamen. HZK-gedupeerden hebben, in vergelijking met KOT-gedupeerden, gemiddeld genomen een (veel) lagere terugvordering ontvangen. Het wordt daarom als disproportioneel gezien om af te wijken van de algemene regel dat er na overlijden geen aanspraak is.

Ex-partnerregeling:

Circa 112 ex-partners zijn overleden. Voorstel is om voor de ex-partnerregeling geen aanvullende nabestaanden regeling uit te werken als de gedupeerde is overleden. Net als de HZK-regeling wordt de ex-partnerregeling ambtshalve uitgevoerd. Er zijn nog geen mogelijkheden tot aanvraag. Het forfaitaire bedrag behorende bij de ex-partnerregeling kan naar verwachting snel worden verstrekt, waardoor er minder tijd is tussen het moment van toekenning en betaling. Daarnaast is de ex-partnerregeling expliciet bedoeld voor de ex-partner vanwege zijn geleden schade als gevolg van het eerdere toeslagpartnerschap. Het is derhalve niet bedoeld voor diens nieuwe gezin.

Kindregeling:

Een groep van circa 238 kinderen / jongeren die mogelijk recht zouden hebben op de kindregeling is overleden. Deze kinderen of jongeren (in de leeftijd van 0 tot 39) hebben mogelijk de problemen rond de toeslagen meegemaakt. Het ouderpanel heeft hierover dan ook geadviseerd om erkenning te geven aan dat feit door aan hun ouders de tegemoetkoming over te maken.

Hoewel vanuit de ernst van de situatie de wens voor erkenning zeer voorstelbaar is, wordt voorgesteld om geen financiële tegemoetkoming te geven. De redenen hiervoor zijn:

- het forfaitaire bedrag uit de kindregeling is bedoeld als steun in de rug voor kinderen en jongeren.
- Het bedrag is expliciet bedoeld voor de kinderen zelf. Het bedrag is dus niet voor de ouders bedoeld als tegemoetkoming voor het leed.
- ? Ouders kunnen compensatie krijgen voor materiële en immateriële schade via integrale beoordeling en CWS.
- Wel is UHT van plan telefonisch contact op te nemen met ouders waarvan uit de gegevens bekend is dat een kind is overleden.

Budgettaire gevolgen

De toekenning van de herstelregelingen aan erfgenamen van overleden gedupeerden kan binnen de huidige begroting worden ingepast. Er is geen sprake van additionele uitgaven, aangezien gedupeerden hier al recht op hebben bij niet-overlijden en in de begroting geen 'mindering' is opgenomen voor overleden gedupeerden.

Toelichting

Niet van toepassing

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

A 18-10-2022

→ opnieuw kijken naar advies kindregeling

→ integraal advies, bvw. ook kijken naar vergelijkbare situatie!

→ ouders wachten al lang, is het sneller mogelijk om duidelijkheid te geven?

→ overzicht van diversiteit aan problemen en aantallen.

AFGESCHERMD

→ juridisch en uitvoerbaar

Pagina 5 van 7

Bijlage 1 – Afhandeling aanvragen en toedeling volgens het erfrecht

We onderscheiden drie categorieën¹:

Categorie A: toegewezen aanvraag voor het moment van overlijden

Categorie B: aanvraag in behandeling op het moment van overlijden

Categorie C: nog geen aanvraag ingediend.

Hieronder wordt aangegeven hoe volgens het nu geldende erfrecht deze situaties zouden uitpakken.

Categorie A: toegewezen aanvraag voor het moment van overlijden

De benadeelde heeft een aanvraag ingediend voor een regeling en een positief besluit ontvangen vóór het overlijden. Voor zover dat besluit de betaling van een geldbedrag inhoudt en betaling al heeft plaatsgevonden maakt dat bedrag deel uit van de nalatenschap. Indien betaling nog niet heeft plaatsgevonden, is de vordering een voor overgang vatbaar vermogensrecht.² Bij het overlijden van de aanvrager valt dit recht in de nalatenschap en wordt daarover beschikt volgens de regels van het erfrecht. De erfgenamen kunnen dan betaling eisen.

Boek 4 van het BW bevat een standaardregeling wie erfgenaam zijn, waarbij de op het moment van overlijden bestaande familierelaties aanknopingspunt zijn. Normaliter vloeit uit dit systeem voort dat de eventuele partner en kinderen erfgenaam zijn, zodat zij uit dien hoofde komen te beschikken over het geldbedrag.

Het is echter niet vanzelfsprekend dat dit er toe leidt dat de partner of de kinderen daadwerkelijk een voordeel hiervan zullen genieten:

- a. Het is mogelijk dat de erflater bij testament een andere verdeling van de nalatenschap heeft vastgelegd. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat de partner of kinderen minder of niets ontvangen.
- b. Bij aanvaarding van een erfenis nemen de erfgenamen niet alleen de baten maar ook de schulden over. Het kan zijn dat de schulden groter zijn dan de baten. In zo'n geval kunnen zij er voor kiezen de erfenis te verwerpen.
- c. In het geval van een partner (X), ontvangen kinderen normaliter niet rechtstreeks een aandeel in de nalatenschap maar een vordering op X ter grootte van hun aandeel. Die vordering wordt pas opeisbaar op het moment van overlijden van X. Deze mag tijdens het leven de gehele erfenis vrijelijk gebruiken en hoeft niet te 'reserveren' om t.z.t. iets na te laten aan de kinderen. Het is dus mogelijk dat er bij het overlijden van X niets meer resteert voor de kinderen.

Categorie B: aanvraag in behandeling op het moment van overlijden

De benadeelde heeft wel een aanvraag ingediend maar heeft nog geen besluit ontvangen op het moment van overlijden. Een bestuursorgaan zal een aanvraag in zo'n geval normaliter buiten verdere behandeling laten, omdat er dan geen belanghebbende meer is bij dat besluit. Dat is niet anders wanneer die verdere behandeling van de aanvraag mogelijk een voordeel zou kunnen opleveren voor anderen, zoals erfgenamen of schuldeisers.

¹ Nota bene: het is mogelijk dat een benadeelde voor één regeling in categorie A valt maar voor andere regelingen in categorie B of C.

² NB: bij andersoortige besluiten die een aan de persoon gerelateerde uitvoering vragen, b.v. inzake brede ondersteuning of schuldovername (?) is het de vraag of daaruit een overdraagbaar recht voortvloeit.

Omdat er geen vermogensrechtelijke, voor overgang vatbare vordering bestond op het moment van overlijden nemen erfgenamen deze niet over. Wij nemen aan dat ze evenmin op een andere titel de voortzetting van de aanvraag kunnen afdwingen omdat de mogelijkheid tot het geldend maken van een aanvraag niet overgaat op de erfgenamen (zelfs wanneer dat bij testament zou zijn bepaald). Wanneer de erflater bij leven een gevolmachtigde zou hebben aangewezen voor de aanvraag, vervalt deze volmacht op het moment van overlijden.

Het is op zichzelf denkbaar dat zou worden bepaald dat de aanvraag toch verder wordt afgehandeld na het overlijden van de aanvrager.³ Dit zou dan kunnen leiden tot een besluit inhoudende de betaling van een geldsom aan de nalatenschap. Daarbij zou dan op basis van een verklaring van erfrecht kunnen worden betaald aan een vertegenwoordiger van de erfgenamen, die vervolgens voor de verdeling moet zorgen. Ook in deze situatie is het echter niet vanzelfsprekend dat partner of kinderen voordeel ondervinden van dit besluit. De bij categorie A genoemde complicaties kunnen zich hier ook voordoen. Bovendien is in deze categorie denkbaar dat al eerder een verdeling van de nalatenschap heeft plaatsgevonden zonder dat daarbij rekening is gehouden met de latere toewijzing van een geldsom. Dat zou er toe verplichten om de verdeling over te doen. Dat is een omslachtige en tijdrovende actie en de kosten daarvan kunnen zelfs groter zijn dan dat extra te verdelen bedrag.

Ook kan het zijn dat erfgenamen (hun aandeel in) de erfenis in een eerdere fase al hebben verworpen (met name in het geval de schulden groter leken dan de baten). Het is wettelijk niet mogelijk terug te komen op zo'n verwerping, ook niet als later alsnog zou blijken van een batig saldo. Het (na schuldvereffening resterende) voordeel vloeit dan toe aan de erfgenamen die wel hebben aanvaard, dan wel, als niemand heeft aanvaard, aan de staat.

Categorie C: nog geen aanvraag ingediend.

De mogelijkheid die een benadeelde bij leven had om een aanvraag in te dienen, vormt op zichzelf geen voor overgang vatbaar recht. Bij het overlijden gaat dat recht dus niet over op erfgenamen of andere nabestaanden. Dat is niet anders indien de benadeelde bij leven een persoon had gevolmachtigd om namens hem op te treden omdat deze volmacht ophoudt te gelden bij het overlijden van de benadeelde. Tenzij de wetgever dus uitdrukkelijk iets regelt op grond waarvan aangewezen personen een aanspraak kunnen indienen, is er geen basis voor enige toewijzing aan deze categorie van gevallen.

³ De LA beveelt aan dit te doen door de uitbreiding van de werkingssfeer expliciet te regelen.

AJ 15-10-2022
bespreken

18/10/15.45

AJ zie p. 5
18-10-2022

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Programma DG
Herstelbeleid

Persoonsgegevens

nota

Beslisnota overleden gedupeerden - nadere uitwerking

Datum

5 oktober 2022

Notanummer

2022-0000245933

Bijlagen

1. Afhandeling aanvragen en toedeling volgens het erfrecht

Aanleiding

In de aanbiedingsbrief bij de Wet Hersteloperatie Toeslagen is aangekondigd dat de mogelijkheden onderzocht worden om beleid op te nemen ten aanzien van de situatie waarin gedupeerden al zijn overleden. Eerder bent u over de achtergronden van deze kwestie geïnformeerd en is aan u gevraagd goedkeuring te geven aan het verder uitwerken van een oplossing voor dit vraagstuk. In onderhavige nota wordt u nader geïnformeerd over de richting. U wordt verzocht hierover een beslissing te nemen.

Beslispunten

- Stemt u in met uitbreiding van de werkingssfeer van alleen de KOT-regelingen en alleen als de aanvraag nog in behandeling is door ook aan overleden aanvragers een toewijzing te laten plaatsvinden?
 - Daarmee wordt voorzien in voortzetting van de behandeling van een ingediende aanvraag van aanvragers die na de aanvraag maar vóór de beschikking zijn overleden (categorie B), zulks ten behoeve van de erfgenamen.
- Gaat u ermee akkoord om de regeling als volgt vorm te geven:
 - uitbreiding van de werkingssfeer naar erfgenamen door deze het recht te geven te verzoeken de behandeling van de aanvraag van de overleden aanvrager voort te zetten;
 - zij kunnen aanspraak maken op de verdere afhandeling van de aanvraag, hetgeen bij een positief besluit leidt tot een toewijzing aan de nalatenschap;
 - de verdeling van de toewijzing geschiedt volgens de regels van het erfrecht.

Een en ander onder voorbehoud van een positieve uitkomst van een uitvoeringstoets.

Kernpunten

Probleem

- Op dit moment zijn er bij UHT en SBN 149 situaties bekend waarin de gedupeerde ouder voor of tijdens het herstelproces bij UHT is komen te overlijden. De besluitvorming omtrent gevallen waar de aanvrager is overleden voordat er een beschikking is verstuurd, wordt in beginsel aangehouden omdat er geen mogelijkheden bestaan binnen de huidige regelgeving.

~~bespreken~~

overzicht van situaties incl. aantallen

- We onderscheiden bij de aanvragen drie categorieën :
 - Categorie A: toegewezen aanvraag voor het moment van overlijden
 - Categorie B: aanvraag in behandeling op het moment van overlijden
 - Categorie C: nog geen aanvraag ingediend.
- In het algemeen geldt bij overheidsvoorzieningen dat de mogelijkheid die een overledene bij leven had om een aanvraag in te dienen **niet overgaat op erfgenamen of andere nabestaanden**. (zie bijlage 1 voor een nadere toelichting).
- In het kader van de hersteloperatie kan uitsluitend de toeslagouder een aanvraag voor herstelregelingen indienen. Het recht op herstel is daarmee voorbehouden aan de aanvrager. Het herstel zelf vindt echter op gezinsniveau plaats, zodat een nieuwe start gemaakt kan worden. Zo wordt onder andere ook de schuldenproblematiek van de huidige toeslagpartner opgelost. Bij het wegvallen van de aanvrager ontbreekt derhalve het directe herstel binnen het gezin. Dat herstel blijft uit en het nadeel daarvan wordt doorgeschoven naar de nabestaanden – aangenomen dat de nalatenschap wordt aanvaard – wanneer die geen beroep op de regelingen zouden kunnen doen.
- In het bijzonder indien de gedupeerde ouder **al een aanvraag heeft ingediend**, leidt dit tot moeilijk uitlegbare situaties. Gedupeerde ouders in deze categorie (B) hebben bij leven een aanvraag ingediend en zijn in de periode van behandeling overleden. De soms lange behandeltijden van de aanvraag kunnen hierbij het verschil hebben gemaakt tussen wel of geen toewijzing aan de gedupeerde, en daarmee indirect aan de nabestaanden. Dit wordt als schrijnend ervaren, waardoor een oplossing voor deze problematiek in de rede ligt. Hiervan is in mindere mate sprake indien er nog helemaal geen aanvraag is gedaan (categorie C).

Wel hebben de voormalig toeslagpartner (onder voorwaarden) en het kind (afhankelijk van de leeftijd) de mogelijkheid aanspraak te maken op de ex-partnerregeling en de kindregeling. Dit is de zogenaamde groep zelfmelders.

Op basis van het gesprek met u op 30 september jl. wordt hieronder beschreven:

- uitles:*
- a) Hoe voor categorie B voorzien kan worden in een regeling die recht op verdere afhandeling van een ingediende aanvraag biedt aan de erfgenamen dan wel de partner en kinderen van de overleden gedupeerde en wat de consequenties daarvan zijn. Hierbij komt ook aan de orde de optie om de begunstigen zelf aan te wijzen of aan te sluiten bij het erfrecht.
 - b) Of het voor overige regelingen ook nodig is om een regeling te maken.

Ad a) – Voor categorie B voorzien in recht op verdere afhandeling van een ingediende aanvraag

- In deze situatie heeft de gedupeerde wel een aanvraag ingediend maar nog geen besluit ontvangen op het moment van overlijden. Een bestuursorgaan zal een aanvraag in zo'n geval normaliter buiten verdere behandeling laten, omdat er dan geen in aanmerking komende aanvrager meer bestaat. De mogelijkheid tot het verder afhandelen van de aanvraag gaat niet over op de erfgenamen.
- De oplossing houdt in dat, bij hoge uitzondering, wordt voorzien in een regeling die **recht op verdere afhandeling van een ingediende aanvraag** biedt ten behoeve van de erfgenamen dan wel de partner en kinderen van aanvragers die na de aanvraag maar vóór de beschikking zijn overleden.
- Deze regeling krijgt vorm via de uitbreiding van de werkingsfeer van KOT-regelingen. Hierbij kan ervoor worden gekozen om:

- o de overledene te blijven aanmerken als aanvrager en de verdeling over te laten aan het erfrecht, óf
- o de begunstigten zelf aan te wijzen en deze een zelfstandig recht toe te kennen dat in de plaats treedt van de toewijzing aan de aanvrager.

Consequenties uitbreiding werkingssfeer categorie B - algemeen

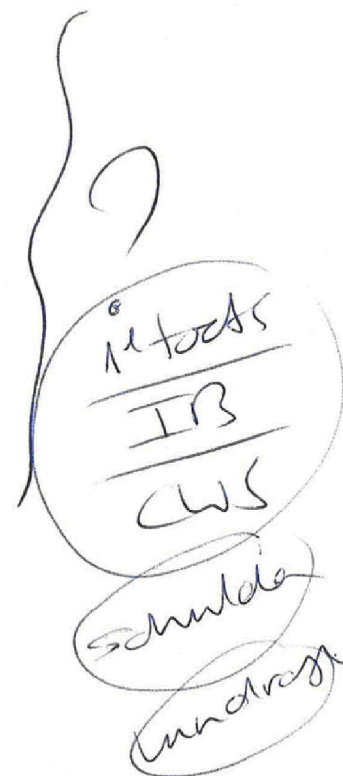
- De erfgenamen van een overleden gedupeerde kunnen geen rechten laten gelden op regelingen waar de overledene voor zijn dood geen aanvraag had ingediend. Dit geldt zowel in de situatie dat de begunstigde wordt aangewezen als in de situatie dat wordt aangesloten bij het erfrecht.
- Voorbeeld: in het geval dat een overledene een aanvraag voor de eerste toets had ingediend, en deze aanvraag alsnog wordt afgehandeld en toegekend, geeft dit recht op uitbetaling van het forfaitaire bedrag. Op KOT-regelingen waarvoor geen aanvraag was ingediend kunnen de erfgenamen, gezinsleden etc. geen aanspraak doen gelden. Erfgenamen kunnen dan geen beroep doen op bijvoorbeeld CWS.
- Het is mogelijk dat een gedupeerde voor één onderdeel van de KOT-regeling in categorie A valt maar voor andere onderdelen in categorie B of C. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat wel integrale behandeling wordt afgehandeld, maar dat er geen kwijtschelding van private schulden volgt. Dit kan voor nabestaanden tot onverwachte uitkomsten leiden. Deze gevolgen zullen helder gecommuniceerd moeten worden met de nabestaanden.

Consequenties aansluiten bij het erfrecht

- U heeft aangegeven de begunstigten bij voorkeur niet zelf aan te wijzen, maar het erfrecht te willen volgen om zo niet te hoeven treden in de keuzes die een gedupeerde zelf heeft gemaakt.
- Het BW bevat een standaardregeling over wie erfgenaam zijn. Normaliter vloeit uit dit systeem voort dat de eventuele partner en kinderen erfgenaam zijn, maar dit is niet vanzelfsprekend:
 - o Het is mogelijk dat de erflater bij testament een andere verdeling van de nalatenschap heeft vastgelegd. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat de partner of kinderen minder of niets ontvangen. Ook kan bijvoorbeeld een liefdadigheidsinstantie zijn aangewezen.
 - o Bij aanvaarding van een erfenis nemen de erfgenamen niet alleen de baten maar ook de schulden over. Het kan zijn dat de schulden groter zijn dan de batens. Erfgenamen kunnen er altijd voor kiezen een erfenis te verwerpen.
 - o In het geval van een partner (X), ontvangen kinderen normaliter niet rechtstreeks een aandeel in de nalatenschap maar een vordering op X ter grootte van hun aandeel. Die vordering wordt pas opeisbaar op het moment van overlijden van X. Deze mag tijdens het leven de gehele erfenis vrijelijk gebruiken en hoeft niet te 'reserveren' om t.z.t. iets na te laten aan de kinderen. Het is dus mogelijk dat er bij het overlijden van X niets meer resteert voor de kinderen.
- Voordeel van de keuze voor het erfrecht is dat de overheid niet treedt in de keuzes die overledene mogelijk bij leven heeft gemaakt.
- Nadeel is dat hierdoor niet altijd de aanspraken naar de meest getroffen personen gaan.

Consequenties zelf aanwijzen begunstigten

- Het is mogelijk te komen tot een regeling die specifiek aangewezen personen (te denken valt aan partner en kinderen) een zelfstandige aanspraak op een

tegemoetkoming te verlenen, waarmee zij in een overeenkomstige situatie worden gebracht als wanneer de benadeelde bij leven een toewijzing zou hebben gekregen. Die aanspraken zouden dan weliswaar gerelateerd zijn aan die welke een overleden aanvrager bij leven zou hebben kunnen doen, maar de complicaties die het erfrecht meebrengt kunnen dan omzeild worden.

- In zo'n regeling kan de omvang van de aanspraak en de kring van gerechtigden exact worden vastgelegd, en kan waar nodig ook ongewenste cumulatie van aanspraken voorkomen worden.
- Voordeel van deze keuze is dat gericht de (waarschijnlijk) meest betrokken personen aangewezen worden. De aanspraak gaat daarbij niet over op liefdadigheidsinstellingen die mogelijk in het testament zijn aangewezen.
- Nadeel is dat zeer precies moet worden omschreven welke partner bedoeld wordt. Ook treedt de overheid hierbij in de keuzes die de overledene zelf heeft gemaakt.
- Nadeel van deze optie is ook de rechtsongelijkheid met categorie A (omdat in die gevallen partner en kinderen mogelijk achter het net hebben gevestigd vanwege schuldeisers en andere erfgenamen).

→ D. P. Willey

Ad b) – Overige regelingen

U heeft aangegeven advies te willen over een handelswijze voor de andere regelingen als de gedupeerde is overleden. Het gaat om de HZK-regeling, ex-partnerregeling en de kindregeling.

HZK-regeling:

Naar schatting zijn 974 mogelijk gedupeerden van de HZK regeling overleden. Voorgesteld wordt om voor de HZK-regeling geen aanvullende regeling voor nabestaanden uit te werken. De HZK regeling wordt ambtshalve uitgevoerd, er zal daarom geen of weinig tijd zitten tussen het moment van aanschrijven en de betaling van de herstelregeling. Daarbij zal het uitblijven van HZK compensatie in de regel tot geen of een lager nadeel leiden van de erfgenamen. HZK-gedupeerden hebben, in vergelijking met KOT-gedupeerden, gemiddeld genomen een (veel) lagere terugvordering ontvangen. Het wordt daarom als disproportioneel gezien om af te wijken van de algemene regel dat er na overlijden geen aanspraak is.

Ex-partnerregeling:

Circa 112 ex-partners zijn overleden. Voorstel is om voor de ex-partnerregeling geen aanvullende nabestaanden regeling uit te werken als de gedupeerde is overleden. Net als de HZK-regeling wordt de ex-partnerregeling ambtshalve uitgevoerd. Er zijn nog geen mogelijkheden tot aanvraag. Het forfaitaire bedrag behorende bij de ex-partnerregeling kan naar verwachting snel worden verstrekt, waardoor er minder tijd is tussen het moment van toekenning en betaling. Daarnaast is de ex-partnerregeling expliciet bedoeld voor de ex-partner vanwege zijn geleden schade als gevolg van het eerdere toeslagpartnerschap. Het is derhalve niet bedoeld voor diens nieuwe gezin.

Kindregeling:

Een groep van circa 238 kinderen / jongeren die mogelijk recht zouden hebben op de kindregeling is overleden. Deze kinderen of jongeren (in de leeftijd van 0 tot 39) hebben mogelijk de problemen rond de toeslagen meegemaakt. Het ouderpanel heeft hierover dan ook geadviseerd om erkenning te geven aan dat feit door aan hun ouders de tegemoetkoming over te maken.

Hoewel vanuit de ernst van de situatie de wens voor erkenning zeer voorstelbaar is, wordt voorgesteld om geen financiële tegemoetkoming te geven. De redenen hiervoor zijn:

- het forfaitaire bedrag uit de kindregeling is bedoeld als steun in de rug voor kinderen en jongeren.
- Het bedrag is expliciet bedoeld voor de kinderen zelf. Het bedrag is dus niet voor de ouders bedoeld als tegemoetkoming voor het leed.
- ? Ouders kunnen compensatie krijgen voor materiële en immateriële schade via integrale beoordeling en CWS.
- Wel is UHT van plan telefonisch contact op te nemen met ouders waarvan uit de gegevens bekend is dat een kind is overleden.

Budgettaire gevolgen

De toekenning van de herstelregelingen aan erfgenamen van overleden gedupeerden kan binnen de huidige begroting worden ingepast. Er is geen sprake van additionele uitgaven, aangezien gedupeerden hier al recht op hebben bij niet-overlijden en in de begroting geen 'mindering' is opgenomen voor overleden gedupeerden.

Toelichting

Niet van toepassing

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

A 18-10-2022

→ opnieuw kijken naar advies kindregeling

→ integraal advies, bvw. ook kijken naar vergelijkbare situatie

→ ouders wachten al lang, is het sneller mogelijk om duidelijkheid te geven?

→ overzicht van diversiteit aan problemen en aantallen.

AFGESCHERMD

→ juridisch en uitvoerbaar

Pagina 5 van 7

Bijlage 1 – Afhandeling aanvragen en toedeling volgens het erfrecht

We onderscheiden drie categorieën¹:

Categorie A: toegewezen aanvraag voor het moment van overlijden

Categorie B: aanvraag in behandeling op het moment van overlijden

Categorie C: nog geen aanvraag ingediend.

Hieronder wordt aangegeven hoe volgens het nu geldende erfrecht deze situaties zouden uitpakken.

Categorie A: toegewezen aanvraag voor het moment van overlijden

De benadeelde heeft een aanvraag ingediend voor een regeling en een positief besluit ontvangen vóór het overlijden. Voor zover dat besluit de betaling van een geldbedrag inhoudt en betaling al heeft plaatsgevonden maakt dat bedrag deel uit van de nalatenschap. Indien betaling nog niet heeft plaatsgevonden, is de vordering een voor overgang vatbaar vermogensrecht.² Bij het overlijden van de aanvrager valt dit recht in de nalatenschap en wordt daarover beschikt volgens de regels van het erfrecht. De erfgenamen kunnen dan betaling eisen.

Boek 4 van het BW bevat een standaardregeling wie erfgenaam zijn, waarbij de op het moment van overlijden bestaande familierelaties aanknopingspunt zijn. Normaliter vloeit uit dit systeem voort dat de eventuele partner en kinderen erfgenaam zijn, zodat zij uit dien hoofde komen te beschikken over het geldbedrag.

Het is echter niet vanzelfsprekend dat dit er toe leidt dat de partner of de kinderen daadwerkelijk een voordeel hiervan zullen genieten:

- a. Het is mogelijk dat de erflater bij testament een andere verdeling van de nalatenschap heeft vastgelegd. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat de partner of kinderen minder of niets ontvangen.
- b. Bij aanvaarding van een erfenis nemen de erfgenamen niet alleen de baten maar ook de schulden over. Het kan zijn dat de schulden groter zijn dan de baten. In zo'n geval kunnen zij er voor kiezen de erfenis te verwerpen.
- c. In het geval van een partner (X), ontvangen kinderen normaliter niet rechtstreeks een aandeel in de nalatenschap maar een vordering op X ter grootte van hun aandeel. Die vordering wordt pas opeisbaar op het moment van overlijden van X. Deze mag tijdens het leven de gehele erfenis vrijelijk gebruiken en hoeft niet te 'reserveren' om t.z.t. iets na te laten aan de kinderen. Het is dus mogelijk dat er bij het overlijden van X niets meer resteert voor de kinderen.

Categorie B: aanvraag in behandeling op het moment van overlijden

De benadeelde heeft wel een aanvraag ingediend maar heeft nog geen besluit ontvangen op het moment van overlijden. Een bestuursorgaan zal een aanvraag in zo'n geval normaliter buiten verdere behandeling laten, omdat er dan geen belanghebbende meer is bij dat besluit. Dat is niet anders wanneer die verdere behandeling van de aanvraag mogelijk een voordeel zou kunnen opleveren voor anderen, zoals erfgenamen of schuldeisers.

¹ Nota bene: het is mogelijk dat een benadeelde voor één regeling in categorie A valt maar voor andere regelingen in categorie B of C.

² NB: bij andersoortige besluiten die een aan de persoon gerelateerde uitvoering vragen, b.v. inzake brede ondersteuning of schuldovername (?) is het de vraag of daaruit een overdraagbaar recht voortvloeit.

Omdat er geen vermogensrechtelijke, voor overgang vatbare vordering bestond op het moment van overlijden nemen erfgenamen deze niet over. Wij nemen aan dat ze evenmin op een andere titel de voortzetting van de aanvraag kunnen afdwingen omdat de mogelijkheid tot het geldend maken van een aanvraag niet overgaat op de erfgenamen (zelfs wanneer dat bij testament zou zijn bepaald). Wanneer de erflater bij leven een gevolmachtigde zou hebben aangewezen voor de aanvraag, vervalt deze volmacht op het moment van overlijden.

Het is op zichzelf denkbaar dat zou worden bepaald dat de aanvraag toch verder wordt afgehandeld na het overlijden van de aanvrager.³ Dit zou dan kunnen leiden tot een besluit inhoudende de betaling van een geldsom aan de nalatenschap. Daarbij zou dan op basis van een verklaring van erfrecht kunnen worden betaald aan een vertegenwoordiger van de erfgenamen, die vervolgens voor de verdeling moet zorgen. Ook in deze situatie is het echter niet vanzelfsprekend dat partner of kinderen voordeel ondervinden van dit besluit. De bij categorie A genoemde complicaties kunnen zich hier ook voordoen. Bovendien is in deze categorie denkbaar dat al eerder een verdeling van de nalatenschap heeft plaatsgevonden zonder dat daarbij rekening is gehouden met de latere toewijzing van een geldsom. Dat zou er toe verplichten om de verdeling over te doen. Dat is een omslachtige en tijdrovende actie en de kosten daarvan kunnen zelfs groter zijn dan dat extra te verdelen bedrag.

Ook kan het zijn dat erfgenamen (hun aandeel in) de erfenis in een eerdere fase al hebben verworpen (met name in het geval de schulden groter leken dan de baten). Het is wettelijk niet mogelijk terug te komen op zo'n verwerping, ook niet als later alsnog zou blijken van een batig saldo. Het (na schuldvereffening resterende) voordeel vloeit dan toe aan de erfgenamen die wel hebben aanvaard, dan wel, als niemand heeft aanvaard, aan de staat.

Categorie C: nog geen aanvraag ingediend.

De mogelijkheid die een benadeelde bij leven had om een aanvraag in te dienen, vormt op zichzelf geen voor overgang vatbaar recht. Bij het overlijden gaat dat recht dus niet over op erfgenamen of andere nabestaanden. Dat is niet anders indien de benadeelde bij leven een persoon had gevolmachtigd om namens hem op te treden omdat deze volmacht ophoudt te gelden bij het overlijden van de benadeelde. Tenzij de wetgever dus uitdrukkelijk iets regelt op grond waarvan aangewezen personen een aanspraak kunnen indienen, is er geen basis voor enige toewijzing aan deze categorie van gevallen.

³ De LA beveelt aan dit te doen door de uitbreiding van de werkingssfeer expliciet te regelen.

AV 01-11-2022
bespreken
D

8/11 ~~10.15~~
15.00

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Programma DG
Herstelbeleid

Persoonsgegevens

nota

Brede ondersteuning ex-partner

Datum

21 oktober 2022

Notanummer

2022-0000259275

Bijlagen

geen

Aanleiding

In de Kamerbrief van 29 oktober 2021 zijn de hoofdpunten van de aanvullende regelingen, waaronder de ex-partnerregeling uiteengezet. Gecommuniceerd is dat ex-partners – indien gewenst - ook brede ondersteuning door de gemeente ontvangen. In het BO van 6 juli 2022 is deze lijn herbevestigd. Om deze keuze verder te operationaliseren en het risico op overcompensatie zoveel mogelijk te verminderen, wordt in deze nota een aantal keuzes ter besluitvorming aan u voorgelegd. Deze keuzes worden meegenomen in de uitwerking van de ex-partnerregeling in de wet.

Beslispunten

Wij adviseren u akkoord te gaan met:

1. Het bieden van brede ondersteuning door gemeenten op moment dat is vastgesteld dat de ex-partner in aanmerking komt voor de ex-partnerregeling.
2. Onder voorbehoud van een uitvoeringstoets, bepalen dat de UHT in het contact met de ex-partner, de vraag aan de ex-partner stelt of deze een gemeentelijk ondersteuningsaanbod wenst, waarna de grondslag ontstaat voor UHT om de contactgegevens en de status door te geven aan de betreffende woongemeente.
3. Het laten bieden van brede ondersteuning op de vijf leefdomeinen (financiën, gezin, werk, wonen en zorg).

akkoord
AV
01-11-2022

De stuurgroep hersteloperatie toeslagen heeft ingestemd met dit voorstel.

Kernpunten

- Om de brede ondersteuning voor ex-partners in de aanvullende wet verder te operationaliseren is nagedacht over zowel afbakening als uitvoering. Om ervoor te zorgen dat brede ondersteuning zoveel mogelijk terecht komt bij gedupeerde ex-partners en het proces goed loopt worden twee voorstellen gedaan.
- Zo wordt voorgesteld om pas na erkenning van de gedupeerdheid van de ex-partner, toegang tot verlenen tot brede ondersteuning.
- Daarnaast wordt voorgesteld om een contactmoment tussen UHT en de ex-partner te gebruiken om hen toestemming te vragen of zij gebruik willen maken van de brede ondersteuning. Op deze wijze ontstaat een grondslag

voor UHT om de contactgegevens en de status door te geven aan de woongemeente.

- Tot slot is nagedacht over de (on)mogelijkheden om eventueel domeinen uit te sluiten om overcompensatie te beperken. Dit blijkt niet wenselijk en uitvoerbaar en wordt voorgesteld om ook voor de ex-partner de vijf leefdomeinen aan te bieden in de brede ondersteuning.

Toelichting

Beslispunt 1:

Met de KOT-regeling is bepaald dat de brede ondersteuning vanuit gemeenten vanaf het moment van aanmelding kan worden gestart. Door de brede ondersteuning vanaf moment aanmelding te starten, worden gemeenten in staat gesteld direct – onafhankelijk van de doorlooptijden bij UHT en het moment van ontvangen van het compensatiebedrag – een bijdrage te leveren aan het faciliteren van een nieuwe start.

Voor ex-partners wordt voorgesteld om gemeentelijke brede ondersteuning te bieden nadat de ex-partner als zodanig is erkend. De verwachte doorlooptijd vanaf het moment van aanmelden als ex-partner en de beoordeling is naar verwachting relatief kort. Een groot deel van de groep gedupeerde ex-partners is al geïdentificeerd door UHT op basis van de terugvorderingsbeschikking. Van hen is al vastgesteld dat zij in aanmerking komen voor de ex-partnerregeling. Nadat zij te kennen hebben gegeven een aanvraag in te willen dienen, is gedupeerdheid derhalve eenvoudig vast te stellen.

Voor ex-partners die niet als zodanig bekend zijn bij UHT, maar wel onder de definitie van ex-partner vallen, betekent dit dat zij niet direct in aanmerking komen voor brede ondersteuning, maar pas nadat is vastgesteld dat zij gedupeerd zijn.

Beslispunt 2:

De uitbetaling van het forfaitaire bedrag vindt plaats na (telefonisch) contact met de ex-partner. Dit kan bijvoorbeeld d.m.v. een uitslaggesprek waarin aan de ex-partner wordt gevraagd of het moment van uitbetalen schikt. Voorgesteld wordt om tijdens dit uitslaggesprek (of een ander contactmoment) door UHT aan te bieden de gegevens van de ex-partner door te geven aan de woongemeente, zodat deze brede ondersteuning kan bieden. Deze route is vergelijkbaar met de aanvragers KOT. Dit alles onder voorbehoud van uitvoeringstoets door UHT. Op dit moment wordt nog nagedacht over eventuele alternatieve opties. De optie om tijdens een uitslaggesprek toestemming te vragen, heeft twee grote voordelen:

1. De ex-partner maakt kenbaar dat deze gegevens gedeeld mogen worden met de gemeente en houdt daarmee regie op zijn/haar gegevens,
2. UHT kan gemeenten gericht statusinformatie aan de betreffende gemeente sturen via het (al in gebruik genomen) Gegevensportaal

Dit laatste is ook relevant in geval een aanvrager KOT na integrale beoordeling toch niet gedupeerd blijkt. Er zijn inmiddels ongeveer 100 gevallen bekend. Als de aanvrager toch niet gedupeerd blijkt, wordt de brede ondersteuning binnen 30 dagen afgebouwd. Indien een ouder alsnog niet gedupeerd blijkt, heeft dat ook gevolgen voor de ex-partner en kinderen van wie de status afhangt van de status van de aanvrager. UHT kan gemeenten in dergelijke gevallen gericht relevante statusupdates sturen.

Beslispunt 3:

Er is bekeken of het uitvoerbaar en wenselijk is om leefgebieden waarop de brede ondersteuning wordt geboden aan ex-partners af te bakenen, vanuit het oogpunt van het beperkng van eventuele overcompensatie. In het verlengde van de brief van de VNG inzake de risico's en randvoorwaarden¹ bij de verdere uitwerking van brede ondersteuning aan kinderen, ligt het niet voor de hand om voor ex-partners wel leefgebieden uit te sluiten. In de brief geven gemeenten via de VNG aan dat het hebben van stress of het niet financieel zelfredzaam zijn zich niet beperkt tot één lid van het gezin. Uitsluiting van een leefdomein leidt tot complexiteit in de uitvoering wanneer vanuit de brede ondersteuning onderscheid gemaakt moet worden tussen gezinsleden. Voorgesteld wordt om brede ondersteuning op alle vijf leefdomeinen aan te bieden.

Financiële paragraaf

Voorliggende heeft geen financiële consequenties. ?

past binnen
bestaannde
budgetten ?

JA

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Voorkeur voor integrale
besluitvorming over ex-
partners; ~~oet~~ liever niet
in delen overleggen i.v.m.
overzicht houden

→ brief
graag
ontvangen

¹ Brief van het VNG aan het Ministerie van 15 augustus 2022 inzake risico's en randvoorwaarden.

Ministerie van Financiën

Do 03-11
12.45 u.

11-02-2022
bespreking

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Programma DG
Herstelbeleid

Persoonsgegevens

nota

Uitwerking openstaande punten overleden gedupeerden

Datum

1 november 2022

Notanummer

2022-0000259474

Bijlagen

geen

Aanleiding

De regeling voor overleden gedupeerden wordt verder uitgewerkt. Er is een aantal openstaande punten waarover u in deze nota wordt geïnformeerd of waarover een besluit wordt gevraagd.

Punten ter informatie:

- Integraal overzicht van de situatie van overleden gedupeerden, inclusief cijfers;
- Opties om nabestaanden van overleden gedupeerden zo snel mogelijk duidelijkheid te geven.

Punt ter besluitvorming: regeling voor overleden gedupeerden.

Het streven is om deze regeling op te nemen in het aanvullende wetsvoorstel op de Wet hersteloperatie toeslagen.

Vanwege de planning daarvan wordt u verzocht om zo mogelijk 3 november een besluit te nemen over de voorgestelde regeling.

Beslispunten

- Stemt u ermee in om erfgenamen in categorie A en B (zie onderstaand) toegang te geven tot het volledig afwikkeling van het herbeoordelingsproces, inclusief de aanvullende regelingen, als vervolg op een compensatie-aanvraag die bij leven is ingediend door een nadien overleden aanvrager? Daaronder vallen - althans voor nabestaande partners - ook het kunnen indienen van een aanvraag voor de regeling voor private schulden en - op voorwaarde dat hier een wettelijke voorziening voor komt - de regeling voor werkelijke schade. **NB** Voor categorie B is instemming met uitbreiding werkingssfeer nodig.
- Stemt u in met uitbreiding van de werkingssfeer van alleen de KOT-regelingen en alleen als de aanvraag nog in behandeling is door ook aan overleden aanvragers een toewijzing te laten plaatsvinden?
 - Daarmee wordt voorzien in voortzetting van de behandeling van een ingediende aanvraag van aanvragers die na de aanvraag maar vóór de beschikking zijn overleden (categorie B), zulks ten behoeve van de erfgenamen.
- Gaat u ermee akkoord om de regeling als volgt vorm te geven:
 - uitbreiding van de werkingssfeer naar erfgenamen door deze het recht te geven te verzoeken de behandeling van de aanvraag van de overleden aanvrager voort te zetten;

- zij kunnen aanspraak maken op de verdere afhandeling van de aanvraag (inclusief private schulden en werkelijke schade), hetgeen bij een positief besluit leidt tot een toewijzing aan de nalatenschap;
- de verdeling van de toewijzing geschiedt volgens de regels van het erfrecht.
- Stemt u ermee in om geen aparte voorziening te creëren voor categorie C? Deze categorie kan zich – indien wordt voldaan aan de voorwaarden - beroepen op het aanvullende wetsvoorstel voor ex-partners.
- De voorstellen worden gedaan onder voorbehoud van een positieve uitkomst van een uitvoeringstoets.

Kernpunten

Integrale benadering van de situatie van overleden gedupeerden KOT

- Bij het vormgeven van de voorgestelde regeling voor overleden gedupeerden zijn we uitgegaan van drie categorieën:
 - **Categorie A**: de aanvraagouder is overleden nadat de aanvraag voor een KOT-herstelmaatregel is toegewezen. Hierbij zijn twee situaties te onderscheiden:
 - Aanvraagouder is overleden voor betaling forfaitaire bedrag;
 - Aanvraagouder is overleden na betaling forfaitaire bedrag;
 - **Categorie B**: de aanvraagouder is overleden tijdens de behandeling van een ingediende aanvraag voor een KOT-herstelmaatregel, zonder dat nog beoordeling van die aanvraag heeft plaatsgevonden;
 - **Categorie C**: de aanvraagouder is overleden zonder een aanvraag voor een KOT-herstelmaatregel te hebben ingediend.
- We hebben drie mogelijke opties overwogen voor het vormgeven van de regeling voor overleden gedupeerden en daarbij bekeken hoe de opties uitvallen voor de genoemde categorieën en hoe ze zich verhouden tot de ex-partnerregeling.
- De drie opties zijn:
 1. Geen aparte regeling voor overleden gedupeerden. Nabestaanden kunnen in dat geval gebruiken maken van de ex-partnerregeling en de kindregeling
 2. De eerder voorgestelde regeling: uitbreiding van de werkingssfeer KOT-regelingen als de aanvraag nog in behandeling is (categorie B) door ook aan overleden aanvragers een toewijzing te laten plaatsvinden. Een bij leven ingediende aanvraag wordt afgehandeld. Een KOT-regeling die opnieuw een aanvraag vereist staat niet open;
 3. Categorie A en B via aanvraag eerste toets toegang geven tot de regeling voor private schulden en de regeling werkelijke schade.

Toelichting op de opties

- In de huidige situatie, zonder regeling voor overleden gedupeerden (tevens optie 1) is sprake van de onwenselijke situatie dat nabestaanden die wel de gevolgen van de toeslagen-problematiek van een gedupeerde aanvrager hebben meegemaakt, niet het volwaardige herstel krijgen dat wel was gegeven als de aanvrager niet was overleden. Het is daarom wenselijk en ook in juridische zin mogelijk om deze groepen toegang te geven tot de KOT-regeling.
- Met optie 2 wordt hieraan tegemoet gekomen. Een bij leven door de aanvraagouder ingediende aanvraag kan dan worden voortgezet (categorie

B). Een aanvraag eerste toets geeft in dit geval geen toegang tot afhandeling private schulden en werkelijke schade. Daarvoor moet een op de gebruikelijke wijze een aanvraag worden ingediend. Bovendien kan deze optie leiden tot ongelijkheid tussen categorie A en B. Het is bovendien slecht uit te leggen dat binnen deze optie de afhandeling van private schulden en werkelijke schade niet openstaat na toewijzing van een eerste toets.

1 uitleg

- Met optie 3 wordt daarom beoogd om de voorgestelde regeling voor overleden gedupeerden voor categorie A en B meer gelijk te laten uitwerken. Daartoe wordt binnen optie 3 een uitbreiding van het bereik van de eerste toets geïntroduceerd, namelijk dat een toegewezen aanvraag voor een eerste toets eveneens toegang geeft tot de regelingen voor private schulden en werkelijke schade.
- Voor categorie C werken alle opties hetzelfde uit: er kan door nabestaanden geen aanspraak worden gemaakt op KOT-regelingen. De partners van deze aanvragers vallen mogelijk wel onder het artikel in de ex-partnerregeling dat ziet op voormalig partners van overleden aanvragers. Kinderen vallen eventueel onder de kindregeling (mits wordt voldaan aan de voorwaarden).
- Dat leidt tot de vraag of het redelijk is een onderscheid te maken tussen categorie A en B enerzijds en categorie C anderzijds. Anders dan in categorie A en B is er nog geen aanvraag ingediend. Eventuele schrijnendheid in de situatie is daarom niet veroorzaakt door de mogelijk langere afhandeltermijnen van UHT. Uitbreiding van de regeling naar categorie C zou bovendien juridische en uitvoeringstechnische problemen opleveren vanwege de lange tijd die mogelijk al verstreken is.
- Voor de integrale benadering van de situatie van overleden gedupeerden is gekeken naar samenloop met de ex-partnerregeling. Nabestaande partners en ex-partners zijn echter twee verschillende groepen, die los van elkaar gezien moeten worden. Met de keuze voor optie 3 wordt aan dit verschil tegemoet gekomen, door de toegang tot KOT-regelingen voor categorie A en B te verbreden.
- In de tabel wordt weergegeven hoe de drie voorgestelde opties (in theorie) uitwerken voor categorie A, B en C. Hoe het in de praktijk uitpakt is niet goed te voorspellen. Dat hangt onder andere af van de individuele situatie, de nalatenschap en de begunstigden.

uitleg

Aandachtspunten

- In categorie A en B bestaat de kans op overcompensatie als aanspraak bestaat op zowel KOT-regelingen als de ex-partnerregeling. Die aanspraak kan niet eenvoudig worden voorkomen, omdat het bij de ene regeling een erfenis betreft (bv gedeeld) en bij de andere regeling directe aanspraak. Het hangt van de individuele situatie of een nabestaande ook als erfgenaam in aanmerking komt voor de compensatie en voor welk deel. De overcompensatie blijft beperkt tot het forfaitaire bedrag van 10K. Andere regelingen (schulden, werkelijke schade) zijn complementair.
- Niet iedereen heeft overigens toegang tot de ex-partnerregeling. Nabestaande partners in categorie A / uitbetaling 30K voor overlijden aanvraagouder komen op grond van de definitie niet in aanmerking voor de ex-partnerregeling. In de andere categorieën komen de nabestaande partners mogelijk wel in aanmerking, als ze aan de voorwaarden voldoen.
- De situatie rond overleden gedupeerden is complex. Mogelijk ontstaat in de uitvoering discussie over groepen of zijn er onduidelijkheden, bijvoorbeeld vanwege de relatie met het erfrecht, zeker als het zaken betreft waarin de

is dit op te lossen?

erfenis al is afgewikkeld. De uitvoeringstoets zal meer zicht geven op vragen uit de uitvoering.

- Het openstellen van de regeling voor private schulden en met name voor werkelijke schade kan het beoordelingsproces bemoeilijken. Het is immers niet de gedupeerde zelf maar een erfgenaam die betrokken is.

Nabestaanden van overleden gedupeerden snel duidelijkheid geven

- Er zijn 217 overleden aanvraagouders bekend bij UHT. Om deze mensen snel te helpen zou zo snel mogelijk moeten worden gestart met het uitvoeren van de voorgestelde regeling. Drie manieren om dit te doen zijn overwogen: via een beleidsbesluit, via een zelfstandige AMvB of alvast beginnen met het beoordelen van dossiers, maar uitbetaling pas na inwerkingtreding van het aanvullend wetsvoorstel doen.
- De eerste twee mogelijkheden zijn niet wenselijk omdat de uitgaven in dat geval niet rechtmatig zijn. Ook bestaat het risico dat het voorstel tijdens de wetsbehandeling nog gewijzigd wordt. Daarnaast levert een zelfstandige AMvB geen tijdswinst op. Dat geldt ook voor de laatstgenoemde mogelijkheid, het is twijfelachtig of UHT hiervoor tijd kan inruimen.
- Het aantal mogelijkheden is dus zeer beperkt. Advies is om te wachten met uitvoering regeling tot het aanvullend wetsvoorstel in werking is getreden.

Uitvoeringsaspecten

- De mogelijkheid dat derden vervolgaanvragen in kunnen dienen ten behoeve van een overledene, leidt naar verwachting wel tot bewerkelijke procedures en mogelijke dilemma's in de uitvoering. Zo kan het voor een derde moeilijk zijn om de causaliteit en aannemelijkheid te onderbouwen en voor de CWS om vervolgens dat te beoordelen.
- Ook de afwikkeling van aanvragen is uitvoeringstechnisch niet eenvoudig, om te beginnen omdat vastgesteld dient te worden wie als erfgenamen aangeschreven dienen te worden. Ook zullen al afgeronde nalatenschappen naar verwachting lastige uitvoeringsvragen met zich brengen en mogelijk ook voor nabestaanden/erfgenamen tot lastige en soms ongewenste vragen kunnen leiden. Er is sprake van complexe materie, waarvan op meerdere punten de uitvoerbaarheid nog goed in kaart gebracht zal moeten worden.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Laat zien
hoe het
wordt
opgelost

Laat zien
planning
uitvoering
worden?
Is er nog verschil
tussen A, B en C?

Totaal aantal overleden gedupeerden dat bekend is bij UHT: 217				
	Categorie A (9)	Categorie A (46)	Categorie B (148)	Categorie C (94)
Situatie	Aanvraag eerste toets met beschikking. Betaling 30K <u>na</u> overlijden aanvraagouder. Bedrag komt in de nalatenschap. Erfrecht van toepassing.	Aanvraag eerste toets met beschikking. Betaling 30K <u>voor</u> overlijden aanvraagouder. Bedrag komt in de nalatenschap. Erfrecht van toepassing.	Aanvraag eerste toets bij leven door aanvraagouder ingediend, geen beschikking voor overlijden.	Geen aanvraag ingediend door overleden aanvraaghouder en geen beschikking.
Optie 1: Geen aparte regeling voor overleden gedupeerden	<u>Toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • 30K/IB (valt in nalatenschap, erfrecht van toepassing) • Publieke schulden • Ex-partnerregeling <u>Geen toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Private schulden • Werkelijke schade 	<u>Toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • 30K /IB (valt in nalatenschap, erfrecht van toepassing) • Publieke schulden <u>Geen toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Private schulden • Werkelijke schade • Ex-partnerregeling 	<u>Toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Ex-partnerregeling <u>Geen toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • 30K/IB • Publieke schulden • Private schulden • Werkelijke schade 	<u>Toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Ex-partnerregeling <u>Geen toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • 30K/IB • Publieke schulden • Private schulden • Werkelijke schade
Optie 2: ingediende aanvraag categorie B wordt afgehandeld	<u>Toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • 30K/IB (valt in nalatenschap, erfrecht van toepassing) • Publieke schulden • Ex-partnerregeling <u>Geen toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Werkelijke schade • Private schulden 	<u>Toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • 30K /IB (valt in nalatenschap, erfrecht van toepassing) • Publieke schulden <u>Geen toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Private schulden • Werkelijke schade • Ex-partnerregeling 	<u>Toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • 30K/IB (valt in nalatenschap, erfrecht van toepassing) • Publieke schulden • Ex-partnerregeling <u>Geen toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Private schulden • Werkelijke schade 	<u>Toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Ex-partnerregeling <u>Geen toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • 30K/IB • Publieke schulden • Private schulden • Werkelijke schade
Optie 3: aanvraag eerste toets geeft toegang tot private schuldenregeling en CWS voor categorie A en B (NB om dit mogelijk te maken is voor categorie B ook optie 2 vereist) (voorstel in deze nota)	<u>Toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • 30K/IB (valt in nalatenschap, erfrecht van toepassing) • Publieke schulden • Private schulden • Werkelijke schade • Ex-partnerregeling <u>Geen toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • N.v.t. 	<u>Toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • 30K /IB (valt in nalatenschap, erfrecht van toepassing) • Publieke schulden • Private schulden • Werkelijke schade <u>Geen toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Ex-partnerregeling 	<u>Toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • 30K/IB (valt in nalatenschap, erfrecht van toepassing) • Publieke schulden • Private schulden • Werkelijke schade • Ex-partnerregeling <u>Geen toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • N.v.t. 	<u>Toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Ex-partnerregeling <u>Geen toegang tot:</u> <ul style="list-style-type: none"> • 30K/IB • Publieke schulden • Private schulden • Werkelijke schade

untley

Aldo 11-2022
bespreken
op korte
termijn

7/11 10.30

TER INFORMATIE

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Eerste conceptversie aanvullend wetsvoorstel Wet
hersteloperatie toeslagen

Datum

3 november 2022

Notanummer

2022-0000270787

Bijlagen

1. Concept memorie van toelichting
2. Concept wettekst
3. Concept artikelsgewijze toelichting

Aanleiding

Om de beoogde indiening per april 2023 van het aanvullende wetsvoorstel Hersteloperatie Toeslagen te kunnen halen, dient op 14 november a.s. het aanvullende wetsvoorstel ter advisering voorgelegd te worden aan de adviesorganen (zoals de Autoriteit Persoonsgegevens en de Raad voor de Rechtspraak) en de uitvoeringstoetsen aangevraagd.

Bijgaand treft u daarom het eerste concept aan van het aanvullende wetsvoorstel Wet hersteloperatie toeslagen. Dit concept stemmen we graag met u af, zodat u eventuele aandachtspunten en suggesties met ons kunt delen. Vervolgens ontvangt u uiterlijk 10 november a.s. een versie van het wetsvoorstel ten behoeve van uw akkoord op de verzending aan de adviesorganen en uitvoerders.

Verzoek om inbreng op conceptwetsvoorstel

Graag horen wij eventuele opmerkingen bij deze conceptversie van het aanvullende wetsvoorstel Wet hersteloperatie toeslagen, die we dan kunnen verwerken in de versie die wij aan u zullen voorleggen voor akkoord ter verzending aan de adviesorganen en de uitvoerders.

Toelichting

- In het eerste concept van het aanvullende wetsvoorstel staan de volgende regelingen en maatregelen opgenomen. Deze onderdelen van het wetsvoorstel zijn eerder ter besluitvorming aan u voorgelegd en op basis daarvan in het wetsvoorstel opgenomen:
 - Ex-partnerregeling (compensatie, schuldenaanpak, noodvoorziening en brede ondersteuning); en
 - De uitbreiding van de kindregeling met de kinderen van de ex-partner.
- Op dit moment wordt nog gewerkt aan de uitwerking van een regeling voor overleden gedupeerden. Deze zal, na besluitvorming hierover, op een later moment in het aanvullende wetsvoorstel worden verwerkt.
- De aanvullende compensatie voor de werkelijke schade bij ex-partners is nog in ontwikkeling. Er wordt nog gesproken over de definitieve uitwerking en over de mogelijke uitvoerder voor deze regeling.
- Het bijgevoegde concept van het aanvullende wetsvoorstel is binnen het departement afgestemd en met de departementen van BZK, J&V, SZW en VWS en de VNG. De aandachtspunten en suggesties uit deze afstemming

Wanneer
duidelijk?

zijn zoveel als mogelijk verwerkt in de voorliggende conceptversie. Tot 10 november a.s. wordt verder gewerkt aan een integrale check op het wetsvoorstel (waaronder de definitie van ex-partners).

Planning tot maandag 14 november 2022

? uitley

- De planning van het aanvullende wetsvoorstel is krap. Hierdoor volgen de deadlines voor dit wetsvoorstel elkaar snel op (zie planning in de bijlage). Er is, ondanks het hoge tempo, wel de mogelijkheid om tijdens de periode dat het wetsvoorstel voor uitvoeringstoets en advies is aangeboden (tot half januari), teksten aan te scherpen en nadere inbreng te adresseren.
- Er wordt nog gesproken over de planning van de uitvoeringstoetsen.

Processtap	Verwacht moment
Eerste leesmoment stas	Uiterlijk 4 november in tas
Verwerken laatste opm. stas invullen openstaande punten	9 november
Tweede leesmoment stas	Uiterlijk 10 november in tas
Versturen adviesorganen	14 november

Communicatie

N.v.t.

Politiek/bestuurlijke context

N.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlage: Planning aanvullend wetsvoorstel Wet hersteloperatie toeslagen

Processtap	Duur	Verwacht moment
Aanvragen RvdR, AP, ATR en RvRB Uitvoeringstoetsen Wetgevingstoets	8 weken	14 november 2022
Afronding wetgevingstoets		Vóór kerstreces
Verwerken uitvoeringstoetsen en adviezen	1 week	Week 2 (9 – 13 januari 2023)
Stukken aanleveren ACTH		13 januari 2023
ACTH		20 januari 2023
MCTH		31 januari 2023
Besluitvorming ministerraad/aanvraag spoedadvies RvS		3/10 februari 2023
Spoedadvies Raad van State (regulier advies 3 maanden)	5 weken	Week 12 (20 - 24 maart) ontvangst advies
Ontvangst en verwerking advies RvS	1 week	Week 13 (27 – 31 maart)
Indiening TK		Week 14 (3-7 april) (ook afhankelijk van procedurevergadering)
Behandeling TK	4 weken	april-mei 2023
Behandeling EK	4 weken	Mei-juni- 2023
Inwerkingtreding	2 weken	1 juli 2023

Ministerie van Financiën

Aldo 11-2022
bespreken
op korte
termijn

7/11 10.30

TER INFORMATIE

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Eerste conceptversie aanvullend wetsvoorstel Wet
hersteloperatie toeslagen

Datum

3 november 2022

Notanummer

2022-0000270787

Bijlagen

1. Concept memorie van toelichting
2. Concept wettekst
3. Concept artikelsgewijze toelichting

Aanleiding

Om de beoogde indiening per april 2023 van het aanvullende wetsvoorstel Hersteloperatie Toeslagen te kunnen halen, dient op 14 november a.s. het aanvullende wetsvoorstel ter advisering voorgelegd te worden aan de adviesorganen (zoals de Autoriteit Persoonsgegevens en de Raad voor de Rechtspraak) en de uitvoeringstoetsen aangevraagd.

Bijgaand treft u daarom het eerste concept aan van het aanvullende wetsvoorstel Wet hersteloperatie toeslagen. Dit concept stemmen we graag met u af, zodat u eventuele aandachtspunten en suggesties met ons kunt delen. Vervolgens ontvangt u uiterlijk 10 november a.s. een versie van het wetsvoorstel ten behoeve van uw akkoord op de verzending aan de adviesorganen en uitvoerders.

Verzoek om inbreng op conceptwetsvoorstel

Graag horen wij eventuele opmerkingen bij deze conceptversie van het aanvullende wetsvoorstel Wet hersteloperatie toeslagen, die we dan kunnen verwerken in de versie die wij aan u zullen voorleggen voor akkoord ter verzending aan de adviesorganen en de uitvoerders.

Toelichting

- In het eerste concept van het aanvullende wetsvoorstel staan de volgende regelingen en maatregelen opgenomen. Deze onderdelen van het wetsvoorstel zijn eerder ter besluitvorming aan u voorgelegd en op basis daarvan in het wetsvoorstel opgenomen:
 - Ex-partnerregeling (compensatie, schuldenaanpak, noodvoorziening en brede ondersteuning); en
 - De uitbreiding van de kindregeling met de kinderen van de ex-partner.
- Op dit moment wordt nog gewerkt aan de uitwerking van een regeling voor overleden gedupeerden. Deze zal, na besluitvorming hierover, op een later moment in het aanvullende wetsvoorstel worden verwerkt.
- De aanvullende compensatie voor de werkelijke schade bij ex-partners is nog in ontwikkeling. Er wordt nog gesproken over de definitieve uitwerking en over de mogelijke uitvoerder voor deze regeling.
- Het bijgevoegde concept van het aanvullende wetsvoorstel is binnen het departement afgestemd en met de departementen van BZK, J&V, SZW en VWS en de VNG. De aandachtspunten en suggesties uit deze afstemming

Wanneer
duidelijk?

zijn zoveel als mogelijk verwerkt in de voorliggende conceptversie. Tot 10 november a.s. wordt verder gewerkt aan een integrale check op het wetsvoorstel (waaronder de definitie van ex-partners).

Planning tot maandag 14 november 2022

Quintley

- De planning van het aanvullende wetsvoorstel is krap. Hierdoor volgen de deadlines voor dit wetsvoorstel elkaar snel op (zie planning in de bijlage). Er is, ondanks het hoge tempo, wel de mogelijkheid om tijdens de periode dat het wetsvoorstel voor uitvoeringstoets en advies is aangeboden (tot half januari), teksten aan te scherpen en nadere inbreng te adresseren.
- Er wordt nog gesproken over de planning van de uitvoeringstoetsen.

Processtap	Verwacht moment
Eerste leesmoment stas	Uiterlijk 4 november in tas
Verwerken laatste opm. stas invullen openstaande punten	9 november
Tweede leesmoment stas	Uiterlijk 10 november in tas
Versturen adviesorganen	14 november

Communicatie

N.v.t.

Politiek/bestuurlijke context

N.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlage: Planning aanvullend wetsvoorstel Wet hersteloperatie toeslagen

Processtap	Duur	Verwacht moment
Aanvragen RvdR, AP, ATR en RvRB Uitvoeringstoetsen Wetgevingstoets	8 weken	14 november 2022
Afronding wetgevingstoets		Vóór kerstreces
Verwerken uitvoeringstoetsen en adviezen	1 week	Week 2 (9 – 13 januari 2023)
Stukken aanleveren ACTH		13 januari 2023
ACTH		20 januari 2023
MCTH		31 januari 2023
Besluitvorming ministerraad/aanvraag spoedadvies RvS		3/10 februari 2023
Spoedadvies Raad van State (regulier advies 3 maanden)	5 weken	Week 12 (20 - 24 maart) ontvangst advies
Ontvangst en verwerking advies RvS	1 week	Week 13 (27 – 31 maart)
Indiening TK		Week 14 (3-7 april) (ook afhankelijk van procedurevergadering)
Behandeling TK	4 weken	april-mei 2023
Behandeling EK	4 weken	Mei-juni- 2023
Inwerkingtreding	2 weken	1 juli 2023

AV 12-11-2022
bespreken

14/11 11.30

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Verzending aanvullend wetsvoorstel naar adviesorganen

Datum

10 november 2022

Notanummer

2022-0000274190

Bijlagen

Memorie van toelichting
wettekst

Aanleiding

We sturen het aanvullende wetsvoorstel hersteloperatie toeslagen (het aanvullende wetsvoorstel) begin volgende week graag naar de adviesorganen. Ook worden dan uitvoeringstoetsen aangevraagd.

Beslispunten: wetsvoorstel naar adviesorganen en uitvoeringstoetsen aanvragen

Wij adviseren u om in te stemmen met:

- verzending van het aanvullende wetsvoorstel Wet hersteloperatie toeslagen naar de adviesorganen; en
- het aanvragen van de uitvoeringstoetsen.

Toelichting

U heeft afgelopen 4 november jl. een eerste conceptversie van het aanvullende wetsvoorstel ontvangen. Er wordt ondertussen telkens verder gewerkt aan het wetsvoorstel om bijvoorbeeld zaken aan te scherpen (definitie ex-partnerregeling) en te verduidelijken.

Er is gedurende de tijd dat het wetsvoorstel ter advisering en voor het opstellen van uitvoeringstoetsen is aangeboden de mogelijkheid om (tot half januari 2023) teksten aan te scherpen en nadere inbreng te adresseren. Ondertussen wordt ook gewerkt aan regelingen voor nabestaanden van overleden aanvragers van de kinderopvangtoeslag en overleden kinderen. Deze regelingen worden zo spoedig mogelijk aan u voorgelegd.

Vragen bij conceptversie van het aanvullende wetsvoorstel

U heeft een aantal vragen gesteld bij de conceptversie van afgelopen 4 november. Wij adresseren die hierna. Verzoeken om de teksten te verduidelijken zijn verwerkt in het wetsvoorstel conform uw verzoeken.

- De aanvullende compensatie voor de werkelijke schade bij ex-partners is nog in ontwikkeling. Er wordt nog gesproken over de definitieve uitwerking en over de mogelijke uitvoerder voor deze regeling. Eind dit jaar wordt de uitwerking aan u voorgelegd en wordt u geïnformeerd over de uitvoerder. Er kan een uitvoeringstoets op dit onderdeel worden gedaan op het moment dat een uitvoerder is gevonden. De kans bestaat dat de Afdeling advisering van de Raad van State advisering aanhoudt totdat deze uitvoeringstoets beschikbaar is.

- De vraag of SBN en VNG de ex-partnerregeling kunnen uitvoeren wordt gesteld via de uitvoeringstoetsen die gelijktijdig met de verzending van de stukken naar de adviesorganen worden aangevraagd. U wordt hierover nog nader geïnformeerd.
- Wat via de toeslagpartner loopt en wat niet (verdeling schulden bij scheiding): Na een scheiding kunnen sommige schulden buiten de schuldenaanpak van de aanvrager van de kinderopvangtoeslag vallen. Dit zijn bijvoorbeeld schulden die op naam staan van de ex-partner en niet zijn meegenomen in de schuldenaanpak van de gedupeerde aanvrager van een kinderopvangtoeslag.
- De private schuldenregeling is grotendeels hetzelfde voor ex-partners als voor de oorspronkelijke aanvrager. Verschillen worden toegelicht in 3.5.4
- De teksten over de Wsnp en Msnp zijn in lijn met de Wet hersteloperatie toeslagen. Dit is nu helderder verwoord.
- Voorafgaand aan de verzending van het aanvullende wetsvoorstel naar de Autoriteit Persoonsgegevens wordt hoofdstuk 5 (gegevensverwerking) van de MvT verder aangescherpt.
- Er is geen gratis rechtsbijstand voorzien bij vaststellen van het recht op de forfaitaire compensatie, aangezien dit een afgeleid recht is van het recht van de gedupeerde aanvrager. Die laatste heeft hierbij al gratis rechtsbijstand kunnen gebruiken. Wel kunnen ex-partners van een aanvrager van een kinderopvangtoeslag die zich niet gemeld heeft, omdat hij is overleden, gratis rechtsbijstand ontvangen. Daarnaast wordt voorzien in gesubsidieerde rechtsbijstand voor ex-partners bij de beoordeling van hun werkelijke schade en schuldenaanpak.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

21/11 15.45

TER BESLISSING EN BESPREKING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Programma DG
Herstelbeleid

Persoonsgegevens

nota

Voorstel regeling overleden gedupeerden

Datum
17 november 2022

Notanummer
2022-0000276484

Bijlagen
geen

Aanleiding

Er wordt gewerkt aan het vormgeven van beleid voor de situatie dat (mogelijk) gedupeerde aanvragers van een kinderopvangtoeslag zijn overleden en hun toeslagpartners, waarvan wordt verondersteld dat zij als lid van het gezin (indirect) zouden hebben geprofiteerd van de herstelmaatregelen van de aanvrager, nu geen toegang hebben tot compensatie of vervolgregelingen.

Beslispunt

- Wij stellen voor om een maatregel te treffen voor de toeslagpartner van een overleden aanvrager die nog geen of niet alle beschikkingen voor een herstelmaatregel heeft ontvangen. Die toeslagpartner kan dan zelf aanspraak maken op de herstelmaatregelen voor de overleden aanvrager.

Bespreekpunt

- Wij bespreken graag het volgende met u. Als er geen overblijvende partner is na overlijden van de aanvrager, zouden we kunnen regelen dat de aanspraak op herstelregelingen op de kinderen overgaat, zodat ook zij, als leden van het gezin, de herstelmaatregelen kunnen ontvangen.

Kernpunten

Overwegingen bij het advies

- In de uitwerking van het advies hebben we als uitgangspunt genomen dat het doel is om zoveel mogelijk de situatie te benaderen dat de gedupeerde nog in leven zou zijn, waarbij veelal het huidige gezin van de gedupeerde deelgenoot is van de compensatie. Er zal gezien de veelheid aan mogelijke individuele situaties hier niet altijd aan voldaan worden. De in deze nota geschetste twee mogelijke benaderingen zijn de in uitvoering en wetgeving mogelijke benaderingen hiervan.
- Het aanwijzen van de toeslagpartner als begunstigde sluit aan bij de wens om de overblijvende partner van een overleden aanvrager niet te benadelen. Die partner wordt in dit geval bevoordeeld;
- Met een aparte regeling voor de overblijvende partner van een overleden aanvrager wordt voorkomen dat de overblijvende partner een (oneigenlijk) beroep moet doen op de ex-partnerregeling.

Wat is het exacte voorstel om over te beschikken?

ex-partners

- Deze optie is vaak ook in lijn met de volgorde die in het erfrecht wordt gehanteerd, tenzij er een testament is dat iets anders voorschrijft. We verwachten niet dat dat vaak zal voorkomen;
- Met de voorgestelde regeling kunnen we gericht uitkeren en ook samenloop van herstelregelingen zoveel mogelijk voorkomen;
- Deze richting kan op instemming rekenen van J&V en is vooraf besproken met medewerkers van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie.
- De maatregel houdt een (qua omvang van de groep beperkte) uitbreiding van de doelgroep van de compensatieregelingen in. Mensen die niet zelf gedupeerd zijn in het kader van de kinderopvangtoeslag ontvangen dan immers (grote) geldbedragen die zijn bedoeld om de aanvrager te compenseren en een nieuwe start te bieden. Elke uitbreiding van deze groep vergt een goede argumentatie, met name in het licht van het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State bij de Wet hersteloperatie toeslagen waarin zij heeft gewezen op het gelijkheidsbeginsel en het grote verschil tussen gedupeerden en niet-gedupeerden.
- **NB** Een aantal zaken moet nog nader worden uitgewerkt: het al dan niet hanteren van een peildatum en de wijze waarop de toeslagpartner aanspraak kan maken op herstelmaatregelen (aanvraag, ambtshalve). Bij die uitwerking speelt ook de uitvoerbaarheid een belangrijke rol. Voorafgaand aan de bespreking van deze nota volgende week hopen we hier meer duiding op te kunnen geven.

Toelichting

- Indien een aanvrager van kinderopvangtoeslag erkend wordt als gedupeerde, komt hij in aanmerking voor een herstelmaatregel. De bestuursrechtelijke en privaatrechtelijke schuldenregeling geldt ook voor de toeslagpartner vanaf het moment van het uitkeren van het forfaitaire bedrag van € 30.000. De reden hiervoor is dat het wenselijk wordt geacht om dit bedrag voor de aanvrager beschikbaar te houden zodat die aanvrager zoveel mogelijk een nieuwe start kan maken. Om deze reden worden bijvoorbeeld wel de betalingsachterstanden van private schulden overgenomen of betaald, maar wordt niet de hoofdsom vergoed. Indien de aanvrager overlijdt voordat een herstelmaatregel is aangevraagd of daarop door UHT is beschikt, vervalt de aanvraag van de aanvrager en daarmee het recht op de herstelmaatregel en overige regelingen in de hersteloperatie.
- Het wordt onwenselijk geacht dat de partner van een overleden aanvrager in de hersteloperatie door het overlijden van de aanvrager wordt benadeeld ten opzichte van de situatie waarin de aanvrager nog had geleefd en waarin de partner zowel qua compensatie als qua schuldenregelingen mee had kunnen profiteren. Daar staat tegenover dat de herstelmaatregelen zijn bedoeld voor de (in het verleden gedupeerde) aanvrager en dat de schuldenregelingen zijn bedoeld om die persoon zoveel mogelijk in staat te stellen om met de partner op het moment van het uitkeren van het forfaitaire bedrag een nieuwe start te maken.
- Als het wenselijk is om de overblijvende partner na overlijden van de aanvrager te laten delen in de regelingen van de hersteloperatie, dan is de vraag vervolgens: hoe kunnen we ervoor zorgen dat de partner van een overleden aanvrager aanspraak kan maken op de herstelregeling die bij leven aan de overleden gedupeerde aanvrager toegekend zou zijn? Deelvragen die hieronder nader worden uitgewerkt:
 1. Wie kan aanspraak op de herstelregelingen maken?

2. Op welke regelingen in de hersteloperatie kan aanspraak gemaakt worden?
3. Hoe kunnen we de aanspraak zo gericht mogelijk vormgeven?

Ad 1 Wie kan aanspraak maken?

We hebben eerder voorgesteld om **alleen de aanvragen van de aanvrager** die een aanvraag heeft ingediend waarop nog niet is beschikt en die is overleden af te doen en daarbij het erfrecht te volgen. We stellen hier een wijziging in deze benadering voor en in alle gevallen waarin een gedupeerde is overleden de aanspraken van diegene toe te kennen aan de overblijvende toeslagpartner op het moment van overlijden. Dit houdt in dat **ook wanneer door de overleden gedupeerde geen aanvraag** is gedaan, wordt voorzien in het bieden van compensatie.

Het wordt in deze benadering wenselijk geacht om de overblijvende partner van een overleden gedupeerde in de hersteloperatie herstel te doen toekomen. Er wordt binnen de hersteloperatie voorzien in een nieuwe start voor de gedupeerde van een herstelregeling. Om de gedupeerde aanvrager te helpen bij een nieuwe start wordt gekeken naar de schuldsituatie binnen het gezin. Om die reden worden bestuursrechtelijke schulden kwijtgescholden en worden achterstanden op private schulden overgenomen of betaald. Vanuit deze gedachte (dat gekeken wordt naar de situatie binnen het gezin) kan worden verdedigd dat degene die op het moment van overlijden de toeslagpartner is van de overleden gedupeerde aanspraak na overlijden kan maken op de herstelmaatregelen.

Ad 2 De regelingen in de hersteloperatie waarop de aanspraak blijft bestaan

Een keuze is of de partner van een overleden aanvrager een beroep kan doen op vervolgregelingen (zoals private schulden en toegang tot het vergoeden van werkelijke schade (CWS)). Wij zien twee mogelijkheden voor de afbakening van de regelingen in de hersteloperatie waarvoor men na het overlijden van de aanvrager in aanmerking komt.

In de ene route (a) kan de partner in aanmerking komen voor vervolgregelingen en daar zo nodig een aanvraag voor indienen en (b) in de andere route wordt die mogelijkheid niet of beperkt opengesteld en worden bijvoorbeeld alleen publieke schulden kwijtgescholden.

Ad a.

Het openstellen van alle vervolgregelingen past bij de ratio achter de regeling. Deze ratio is dat wordt verondersteld dat de partner op het moment van overlijden van de aanvrager, indien de aanvrager niet zou zijn overleden, een voordeel zou hebben genoten door erkenning van gedupeerdheid van de aanvrager. Dit zal niet in alle gevallen feitelijk het geval zijn, omdat een samenwonende broer, zus of onbekende derde onder omstandigheden ook als toeslagpartner kan kwalificeren. Als bijvoorbeeld de afhandeling van werkelijke schade uitgesloten zou worden, dan zou de vervolgvraag rijzen of het redelijk is om al gedane aanvragen werkelijke schade door aanvragers buiten behandeling te laten. Wel leidt deze keuze tot in potentie lastige uitvoeringsvragen. Zo is een vraag hoe de commissie werkelijke schade de aannemelijkheid van de schade van een overleden aanvrager kan beoordelen. We kunnen ons voorstellen dat het voor de toeslagpartner moeilijk zal zijn om de werkelijke schade van de overledene

aannemelijk te maken en dat het proces om die reden mogelijk als weinig bevredigend wordt ervaren. Indien de weg naar de commissie werkelijke schade wordt afgesloten, dan verwijst dat nabestaanden naar de burgerlijk rechter, waar zij een vordering wegens onrechtmatige daad aanhangig zouden kunnen maken.

en dus

Ad b.

In deze optie kan de overblijvende partner van een overleden aanvrager geen aanspraak maken op de regeling voor private schulden en werkelijke schade. Dit past niet goed bij de wens om de overblijvende partner de herstelregelingen te bieden waar de aanvrager bij leven recht op zou hebben.

Ad 3 Hoe kunnen we de aanspraak zo gericht mogelijk vormgeven?

Er zijn twee manieren waarop de aanspraak van de overleden aanvrager van een herstelregeling kan worden voortgezet:

- a. Toekenning van herstelregelingen aan de (nalatenschap van de) overleden aanvrager. Dit gebeurt door een beschikking vast te stellen ten aanzien van de al overleden gedupeerde. Compensatiebedragen maken dan automatisch deel uit van de nalatenschap en worden verdeeld volgens de regels van het erfrecht;
- b. Toewijzing aan een andere persoon (zoals de toeslagpartner op het moment van overlijden) door zelf de begunstigde(n) aan te wijzen. Dit gebeurt door een beschikking vast te stellen ten aanzien van de aan te wijzen nabestaande (bv. de toeslagpartner op moment overlijden).

Ad a toekenning aan (nalatenschap van de) overleden aanvrager

In deze situatie wordt een al dan niet ingediende aanvraag van een overleden aanvrager voortgezet, waarna toekenning van herstelregelingen aan de overledene volgt. Hieruit volgt dat compensatiebedragen en kwijtgescholden schulden deel uitmaken van de nalatenschap. Verdeling van de nalatenschap gebeurt volgens de regels van het erfrecht. Het kan zijn dat de boedel al jaren geleden is verdeeld.

In het erfrecht is geregeld welke personen na overlijden aanspraak maken op de erfenis. Het gaat hierbij om personen waarmee een formele partnerrelatie bestaat (huwelijk of geregistreerd partnerschap) of waarvan de overledene in een testament heeft bepaald dat diegene (een deel van) het vermogen toekomt. Indien er geen testament is, heeft de partner die niet door middel van huwelijk of geregistreerd partnerschap partner is van de erflater geen recht op de erfenis (en dus ook niet op de compensatie of tegemoetkoming). De wet bepaalt wie de erfgenamen van de overledene zijn en voor welk deel. In het geval geen sprake is van een partner komen de kinderen van de overleden aanvrager in aanmerking voor de erfenis. Wettelijke erfgenamen zijn namelijk:

1. de partner (gehuwd of geregistreerd partner), kinderen en hun afstammelingen;
2. indien de overledene geen partner had en ook geen (klein)kinderen; dan wordt gekeken of er ouders, broers, zussen en afstammelingen zijn. Zo niet, dan wordt naar groep 3 gekeken;
3. grootouders met hun (klein)kinderen, ooms, tantes, neven en nichten, zo niet dan naar groep 4;
4. overgrootouders en hun afstammelingen, zo niet, dan gaan de geldbedragen naar de Staat.

Een overleden aanvrager kan in zijn testament o.a. hebben bepaald dat hij zijn vermogen nalaat aan een affectieve relatie, een voormalige partner of charitatieve instelling. Dit zou – indien ervoor zou worden gekozen om de regels van het erfrecht ook in dit kader te hanteren – in het laatste geval betekenen dat de compensatie ten bate van die instelling zou komen. Dit is dan conform de laatste wens van die aanvrager. Wij verwachten dat dit niet vaak zal voorkomen.

Voordelen

- De laatste wens van de overledene wordt gerespecteerd;
- Het is goed mogelijk om vast te stellen wie de erfgenamen zijn;
- De verdeling van de te ontvangen bedragen wordt door het erfrecht bepaald;
- Geen complexe afbakeningsvraagstukken.

Nadelen

- Als een nabestaande (bv. de partner) de erfenis eerder al heeft verworpen, krijgt die partner geen recht op de nagekomen baten (in dit geval zijn dat alle herstelbedragen); een latere toekenning maakt die verwerping niet ongedaan. De compensatie vloeit dan naar de schuldeisers en ultimo de Staat. Het ministerie van Justitie en Veiligheid wil hierop geen uitzondering maken.
- Het volgen van de regels van het erfrecht bij de bepaling van de perso(o)n(en) die worden begunstigd door de herstelregelingen is minder gericht dan die perso(o)n(en) zelf aanwijzen. Zo kan ook geld terechtkomen bij een charitatieve instelling of personen die geen deel uitmaakten van het gezin van de overledene op het moment van overlijden;
- De verdelingslast van de nalatenschap ligt bij de notaris. Als de nalatenschap al is afgehandeld leidt dat tot meerwerk voor een notaris. Dat kan leiden tot extra kosten, die in beginsel van de compensatie worden betaald en waardoor minder overblijft voor de partner;
- Door de compensatiebedragen kan de nalatenschap groter worden. Dit kan leiden tot een te betalen bedrag aan erfbelasting. De kans dat dit gebeurt is vanwege hoge vrijstellingsbedragen niet groot;
- Als er nog schulden zijn, worden eerst schuldeisers betaald, waardoor er minder overblijft voor de partner;
- Als de aanvrager een testament had, bestaat de kans dat compensatiebedragen niet bij de partner terecht komen, maar bijvoorbeeld bij andere personen of bij een charitatieve instelling.

Ad b) Toewijzing aan andere persoon door zelf de begunstigde(n) aan te wijzen

De overleden aanvrager heeft een aanvraag gedaan voor een herstelregeling, of zou dat kunnen doen tot 1 januari 2024. Dit betekent dat die aanvrager in ieder geval in aanmerking zou kunnen komen voor toekenning van het forfaitaire bedrag en de integrale beoordeling. Er vindt vervolgens ook ambtshalve kwijtschelding plaats van bestuursrechtelijke schulden die ook zouden zijn kwijtgescholden aan de overleden aanvrager.

Indien de wens is om de partner van een overleden aanvrager te bevoordelen, ligt het voor de hand om de aanspraak op deze regelingen aan de toeslagpartner toe te kennen. Zelf aanwijzen van degene die aanspraak maakt, kan echter (net als de keuze voor andere opties) ook leiden tot moeilijk uitlegbare situaties, lastige afbakeningsvraagstukken en toekenning van (grote) geldbedragen aan een niet-gedupeerde.

Voordelen

advies
3b

- De compensatie komt terecht bij de partner op het moment van overlijden van de aanvrager;
- Het maakt niet uit of de erfenis eerder al is verworpen door die partner (veronderstellend dat die partner ook erfgenaam was en de erfenis al is afgewikkeld);
- UHT pas in de uitvoering het begrip toeslagpartner ook in andere situaties toe en kan dat goed vaststellen;
- Overcompensatie kan eenvoudiger worden voorkomen door de aan te wijzen personen uit te sluiten van aanvullende regelingen, zoals de ex-partnerregeling;
- De compensatie maakt geen deel uit van de nalatenschap, er wordt dus geen erfbelasting betaald en er zijn geen aanvullende notariskosten. Het volledige bedrag komt dus terecht bij de partner die aanwezig was op het moment van overlijden van de aanvrager;

Nadelen

- Het zelf aanwijzen van de begunstigde kan alleen in de situatie dat er nog geen beschikking is genomen (aanvraag nog in behandeling of nog geen aanvraag ingediend). Als een ingediende aanvraag voor overlijden is toegewezen geldt automatisch het erfrecht. Dit betekent dat we twee verschillende werkwijzen hanteren.
- Het kan als lastig worden ervaren om de 'juiste' partner aan te wijzen, zeker als er ex-partners zijn met wie de overledene na de eerste terugvorderingsbeschikking samen was. Tegelijkertijd is voor deze ex-partners de ex-partner regeling bedoeld;
- Zelf aanwijzen kan tot gevolg hebben dat de toeslagpartner niet degene is die de lasten van de erfenis heeft ontvangen. Partijen als kinderen, schuldeisers en charitatieve instellingen delen niet in de compensatie, terwijl zij vanwege de afwikkeling van de nalatenschap mogelijk wel nadeel hebben ondervonden door de schuldenlasten;
- De laatste wil van een overledene wordt doorkruist als diegene in een testament andere begunstigden heeft aangewezen;
- Als er geen toeslagpartner is op het moment van overlijden wordt de compensatie niet toegekend. Als beoogd wordt compensatie te geven aan het gezin dat ten tijde van overlijden bestond, zou hier rekening mee gehouden moeten worden door op dat moment bijvoorbeeld de aanspraak op herstelregelingen op de kinderen te laten overgaan, zodat ook zij, als leden van het gezin, de herstelmaatregelen kunnen ontvangen. Dit brengt beleidsvragen met zich mee, onder meer over de afbakening van de doelgroep (leeftijd kinderen, inwonend of ook uitwonend), de verdeling van compensatiebedragen en ook vragen over de uitvoerbaarheid. Indien wenselijk zou dit nader uitgewerkt moeten worden.
- Binnen de hersteloperatie worden op dit moment de aanvrager en (ex-)partner die de problematiek aan den lijve hebben ondervonden gecompenseerd om een nieuwe start te bieden. De toeslagpartner op het moment van overlijden zal (indien sprake is van een andere partner dan de partner ten tijde van de terugvordering die tot gedupeerdheid heeft geleid) niet in die problematiek hebben gedeeld en toch een (groot) geldbedrag ontvangen

Wanneer de begunstigden voor de compensatie voor de overleden aanvrager worden aangewezen, moet worden gekozen wie in aanmerking komt voor de

herstelbedragen. Er zijn verschillende (in)formele partners te onderscheiden. Zo kan worden gedacht aan de echtgenoot of geregistreerd partner, de fiscale of toeslagpartner of de persoon met een affectieve relatie met de aanvrager op het moment van overlijden. Dit zal in veel gevallen dezelfde persoon betreffen, maar niet altijd. Het lijkt het meest logisch aan te sluiten bij de definitie van toeslagpartner. Deze keuze sluit aan bij de gebruikelijke definitie van partner in de wet hersteloperatie. Dat draagt bij aan de uitvoerbaarheid. De keuze voor het begrip toeslagpartner impliceert wel dat er meer relaties onder vallen dan huwelijken, geregistreerde partnerschappen en relaties met gezamenlijke kinderen (biologische en erkende kinderen).

In de tabel hierna wordt aangegeven welke personen op basis van het fiscale en toeslagpartnerschap en het erfrecht als partner van de overleden aanvrager worden aangemerkt.

	Fiscaal- en toeslagpartner	Erfrecht
Gehuwd	√	√
Geregistreerd partner	√	√
Notarieel samenlevingscontract en ingeschreven op zelfde adres	√	
Degene die op hetzelfde woonadres is ingeschreven in de basisregistratie personen en:		
uit wiens relatie met de belanghebbende een kind is geboren	√	
die een kind van de belanghebbende heeft erkend of van wie een kind voor belanghebbende is erkend	√	
die voor toepassing van een pensioenregeling als partner van de belanghebbende is aangemeld	√	
die samen met belanghebbende een woning heeft	√	
waarbij op dat woonadres ook een minderjarig kind van ten minste een van beiden staat ingeschreven.	√	

Ex-partners van overleden aanvragers

Met het hiervoor opgenomen voorstel wordt een toekenning geboden voor degenen die op het moment van overlijden partner waren van de gedupeerde. Wij stellen voor om de groep ex-partners waarvan de aanvrager is overleden een zelfstandig recht te geven op het aanvragen van de ex-partnerregeling. Daarvoor moet worden vastgesteld dat het aannemelijk is dat de overleden aanvrager, indien hij zich zou hebben gemeld bij UHT om in aanmerking te komen voor een herstelmaatregel, als gedupeerde zou zijn aangemerkt.

Wat kunnen we nu al doen?

Bij UHT zijn 217 situaties bekend waarin de gedupeerde voor of tijdens het herstelproces is overleden. Omdat er nu nog geen beleid is hiervoor, kan de overblijvende partner vastlopen in het herstelproces.

Als gedupeerden voor overlijden een toekennende beschikking hebben gehad, dan wordt het forfaitaire bedrag uitbetaald en worden bestuursrechtelijke schulden kwijtgescholden. Ook kan de overblijvende partner onder voorwaarden een aanvraag voor de regeling voor private schulden doen.

Als gedupeerden zijn overleden voordat ze een toekennende beschikking hebben ontvangen staat de overblijvende partner nu nog met lege handen. Voor het geven van toegang tot deze regelingen aan een nabestaande moet een basis in regelgeving gecreëerd worden.

Uitvoerbaarheid

Steeds geldt dat de voorstellen worden gedaan met het voorbehoud van een uitvoeringstoets. Over de uitvoerbaarheid kan – vooruitlopend daarop – het volgende worden opgemerkt:

- Het betreft naar zijn aard ingewikkelde regelingen, waarbij de uitvoering aanleiding kan geven tot uitvoeringsdilemma's.
- Het hangt mede van de partnerdefinitie af op welke wijze UHT kan vaststellen of er sprake is van partnerschap op het moment van overlijden. Als daaronder ook feitelijk samenwonende partners worden gerekend is dat voor UHT veel moeilijker te beoordelen, dan als het gaat om partnerschappen die naar hun aard met documenten kunnen worden onderbouwd.
- Voor schulden geldt dat er een duidelijke afbakening moet komen van de schulden die wel voor kwijtschelding in aanmerking komen en schulden waarbij dat niet het geval is. Ook kan relatief vaak sprake zijn van schulden die al zijn afgelost.
- Voor de toegang tot de aanvullende werkelijke schade geldt dat het voor partners lastig kan zijn de werkelijke schade van hun overleden partners te onderbouwen. Openstellen van deze gang kan daarmee leiden tot teleurstelling bij partners, maar ook tot lastig te beoordelen aanspraken voor UHT en de CWS.

Budgettaire gevolgen

De toekenning van de herstelmaatregelen aan toeslagpartners van overleden gedupeerden kan binnen de huidige begroting worden ingepast. Er is geen sprake van additionele uitgaven, aangezien gedupeerden hier al recht op hebben bij niet-overlijden en in de begroting geen 'mindering' is opgenomen voor overleden gedupeerden.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing

A/21.11.2022
bespreke

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Programma DG Herstel
Programma DG
Herstelbeleid

Persoonsgegevens

nota

Nota nabestaanden van overleden kinderen

Datum
18 november 2022

Notanummer
2022-0000282366

Bijlagen
geen

Aanleiding

In navolging van het vraagstuk nabestaanden KOT-aanvragers is ook het vraagstuk van de overleden kinderen van gedupeerden nogmaals tegen het licht gehouden. In de periode van de toeslagenproblematiek zijn er – voor zover we nu weten - 413 kinderen¹ van KOT-aanvragers overleden. De ouders en nabestaanden van deze kinderen hadden naast het verwerken van dit verlies ook nog om te gaan met de toeslagenproblematiek. In deze nota wordt een voorstel gedaan om ook de overleden kinderen te erkennen als getroffen door de toeslagenproblematiek.

Beslispunt

1. Gaat u akkoord om ook overleden kinderen te erkennen in hun getroffen zijn door de toeslagenproblematiek door een financiële tegemoetkoming, die aan hen zou zijn toegekend, toe te laten komen aan hun nabestaanden.
2. Gaat u akkoord om deze nabestaanden van overleden kinderen aan te wijzen als begunstigen van de financiële tegemoetkoming. Hierna wordt uitgelegd wie onder "nabestaanden" worden verstaan.
3. Gaat u akkoord met het vragen van advies aan het ouderpanel over de uitwerking van hun eerdere reflectie op een regeling voor overleden kinderen en hen met name te bevragen op de **verdere uitwerking** voor het vormgeven van voornoemde erkenning.

Kernpunten

- Kinderen van gedupeerde KOT-aanvragers, (voormalig) pleegkinderen en (mogelijk op termijn ook) eigen kinderen van ex-partners krijgen met de inwerkingtreding van de kindregeling in de wet een zelfstandig recht; zij zijn immers ook getroffen door de toeslagenproblematiek. Die erkenning is vormgegeven in een financiële tegemoetkoming en brede ondersteuning om tot emotioneel herstel te komen. Een steun in de rug om weer aan hun toekomst toe te komen.
- Overleden kinderen vallen niet onder de reikwijdte van de kindregeling. Gezien het doel van de kindregeling – het bieden van steun in de rug – is dat een logisch maar gevoelig gegeven.

Wat betekent dit voor de plannings?

¹ Zie toelichting bij doelgroep